

IMPACT

Opriți violența Acum!

BULETINUL CNPAC Nr. 2 (6)

2006

Observațiile Comitetului ONU privind Drepturile Copilului

În Republica Moldova trebuie interzisă, prin lege, pedeapsa corporală în școli și în familie

La 27 septembrie 2002, Guvernul Republicii Moldova a prezentat Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului primul raport în care a arătat ce acțiuni au întreprins autoritățile moldovene în vederea respectării drepturilor copilului. În iunie 2002, ONG din R. Moldova și agențiile ONU, inclusiv UNICEF, au prezentat la Geneva, într-o ședință de lucru preliminară, rapoartele lor complementare. În baza acestor informații, Comitetul a elaborat un șir de observații finale, descriind, totodată, domeniile în care drepturile copilului sunt încălcate și formulând un șir de recomandări care, respectate, ar asigura copiilor o viață mai bună. Un capitol aparte al Observațiilor Finale ale Comitetului ONU se referă la problema abuzului și a neglijării copiilor din Republica Moldova. Atunci, experții ONU și-au exprimat îngrijorarea față de:

- dimensiunea violenței în familie
- absența cadrului legislativ
- lipsa unor proceduri standardizate pentru identificarea, raportarea, investigarea și urmărirea penală a cazurilor de neglijare, rele tratamente și abuzuri
- lipsa unor prevederi legale care să interzică pedepsele corporale în școli, instituții și acasă
- numărul redus de servicii calificate pentru acordarea de sprijin victimelor unor astfel de acte.

În acest sens, Comitetul ONU a elaborat următoarele recomandări pentru Guvernul Republicii Moldova (conținute în art. 32 al Observațiilor finale):

- a) să realizeze studii privind violența în familie, violența împotriva copiilor, relele tratamente și abuzul, inclusiv abuzul sexual, în scopul evaluării dimensiunii, a răspândirii și naturii acestor practici;
- b) să întreprindă toate măsurile necesare pentru introducerea unei prevederi legale prin care să se interzică utilizarea pedepsei corporale în școli și alte instituții, precum și acasă;
- c) să adopte și să implementeze efectiv măsuri și politici multidisciplinare adecvate, inclusiv campanii publice, și să contribuie la schimbarea atitudinilor;
- d) să ancheteze efectiv cazurile de violență în familie, rele tratamente și abuzuri îndreptate împotriva copiilor, inclusiv abuzul sexual în familie, în cadrul unei proceduri de anchetă și judiciare care țină cont de trăsăturile tipice ale copilului, pentru a asigura o mai bună protecție a copiilor-victime ale unor astfel de acte, inclusiv protecția dreptului lor la intimitate;
- e) să ia măsuri pentru a asigura servicii de asistență pentru copii în acțiunile din justiție, precum și pentru recuperarea fizică și psihologică, pentru reintegrarea socială a victimelor violenței, a abuzului, neglijării, relelor tratamente și a violenței, în conformitate cu prevederile art. 39 al Convenției;
- f) să țină seama de recomandările Comitetului, adoptate în cadrul zilelor de discuții generale cu privire la „Violența îndreptată împotriva copiilor în familie și la școală” (CRC/C/111)

**Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copil**

IMPACT

Nr. 6/2006

Publicație a Centrului Național de
Prevenire a Abuzului față de Copii

Editor: Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copii

Tel.: 75-88-06

Adresa: str. Calea Ieșilor, 61-2
MD-2069, Chișinău

Colegiul de redacție:

Natalia Cojocar

Daniela Simboteanu-Popescu

Ina Prisăcaru

Tehnoredactare: Petru Dinu

Tipar:

Firma Editorial-Poligrafică

TRIGRAF-TIPAR

*Buletinul a apărut în cadrul Proiectului
„AMICUL” – Centrul de asistență
psiho-socială a copilului și familiei”
susținut de Reprezentanța UNICEF
în Republica Moldova*

Violența are chip de om

La 8 mai 2004, într-o casă de pe strada Costiujeni, mun. Chișinău s-a săvârșit o crimă odioasă: o fetiță de cinci ani a fost strangulată de tatăl ei.

Mâna ucigașă a unui alt părinte, din satul Sângera a aceluiși municipiu, a luat cu bestialitate viețile celor trei copii ai săi.

La 13 aprilie 2004, o fetiță de 13 ani murea, strangulată cu propriii ciorapi, pentru că s-a împotrivit din toate puterile unui viol.

Încerc să refac filmul vieții acestor copii, acum îngeri. Și apar o sută de „dacă” care, poate, le-ar fi salvat viața, le-ar fi lăsat bucuria de a trăi. Și mă întreb: de ce trebuiau să se întâmple aceste tragedii, ca să ne gândim apoi cum puteam să le prevenim?

Dacă polițistul de sector ar fi vizitat mai des aceste familii, în care tații consumă alcool din exces, și le-ar fi atras atenția la care pedepse legale se expun dacă continuă un asemenea mod de viață, poate că cei patru copii, plecați în altă lume, s-ar fi aflat printre alții copii, în curte, la joacă...

Dacă legea Republicii Moldova ar permite organelor de protecție a copilului să-i ia pe acești tați și să-i ducă la dezalcoolizare, fără a se considera că li se încalcă drepturile omului, poate că, peste 15 ani, unul dintre cei patru copii uciși avea să devină savantul care ar fi descoperit panaceul împotriva cancerului...

Dacă asistenții sociali (care nu există în sate) ar fi atras atenția organelor de protecție a copilului că în familia din Sângera stălpul familiei este violent și consumă alcool, poate că acestea ar fi luat niște măsuri care să protejeze acei trei copii nevinovați...

Dacă, la școală, copiii ar învăța nu doar științe, ci și niște deprinderi de viață, poate că fetița de 13 ani ar fi știut că trebuie să refuze orice invitație de la persoane puțin cunoscute, mai ales o invitație în apartament. Acum, poate că ea s-ar fi bucurat, alături de colegii ei de clasă, de această primăvară frumoasă...

Dacă acești copii nu s-ar fi născut în Republica Moldova, ci în Elveția sau în America, unde funcționează sisteme de protecție a copilului foarte bine puse la punct, poate că numele lor n-ar mai fi apărut în această groaznică statistică a Procuraturii Generale...

Dacă, dacă, dacă... Acești „dacă” nu le mai ajută cu nimic victimelor violenței, dar le poate ajuta altor copii, potențiale victime. Violența are chip de om și atunci când se dezlănțuie, nu face nici o diferență între adult și copil. Poate chiar acum într-un sătuc din inima Moldovei un copil este zdrobit în bătăi de propriul părinte. Sau ars cu bricheta, suferință pe care a suportat-o o fetiță de numai patru ani, internată la spital cu traumatism cranio-cerebral acut închis, însoțit de contuzie cerebrală de gradul II și combustii de gradul II la picioare. Ei sunt prea mici ca să se ajute singuri. Ei trebuie protejați de violență prin toate mijloacele posibile. La rândul ei, violența apare sub diferite forme și are loc nu numai în familie, ci și în stradă sau între pereții școlii. Violența împotriva copilului trebuie oprită. Organizațiile neguvernamentale care se ocupă de protecția copilului își pun mari speranțe în Planul național de acțiuni privind oprirea violenței împotriva copilului. „Dacă s-ar realiza numai 50 la sută din acest plan, am putea considera că am obținut un succes”, a opinat un specialist în protecția copilului. Startul a fost dat. Urmează să vedem cum vor fi realizați și ceilalți pași.

Fetele violenței asupra copiilor

La finele lui 2005, Secția minori și protecția drepturilor omului a Procuraturii Generale a efectuat o analiză a modului în care se respectă dreptul copilului la protecție împotriva abuzului și violenței. Analiza s-a bazat pe informațiile colectate de la procurorii din teritoriu.

Potrivit analizei, eforturile întreprinse în ultimii ani nu au produs rezultatele scontate în domeniul protecției drepturilor familiei și copilului, acestea rămânând cele mai vulnerabile grupuri, supuse riscurilor sociale. Impactul combinat al sărăciei și investițiilor neadecvate în sectorul social au condus la creșterea numărului de copii cu necesități speciale, în mod deosebit a celor abandonați, fără adăpost, abuzați, neglijați, exploatați sexual și prin muncă, copii aflați în conflict cu legea, dependenți de droguri și alcool.

În analiza Procuraturii Generale se constată că lipsește o colaborare eficientă a organelor competente din domeniu cu școală, familia, APL și că „se simte o stare de indiferență și plictiseală în activitatea acestora”. În multe centre raionale nu activează consiliile și comisiile pentru minori și drepturile copilului motivându-se că lipsește un cadru legislativ concret. Comisiile pentru minori existente în raioane se conduc în activitatea lor de „Regulamentul cu privire la comisiile pentru minori, nr. 1086-VI, aprobat prin Ucazul Prezidiului Sovietului Suprem al Fostei Republici Sovietice Moldovenești, de la 25 martie 1967 (!), document depășit de timp și care nu are putere legală.

Prezentăm câteva fragmente din analiza Procuraturii, un material vast care prezintă câteva din fețele violenței asupra copiilor.

Sărăcia, vulnerabilitatea și instabilitatea crescândă a familiei, beția și alcoolismul, indiferența și nepăsarea din partea părinților sunt factorii principali care fac ca copiii să devină victime ale abuzurilor, neglijanței, exploatarei și violenței în cadrul familiei. Studiul (n.a. Procuraturii Generale) a relevat că, practic, în majoritatea unităților administrativ-teritoriale, în ultimii doi ani, au avut loc multiple cazuri de violență și abuz față de copii, cele mai răspândite forme ale acestora fiind:

- abuzul fizic, psihic, emoțional și sexual;
- neglijarea medicală, de dezvoltare și educațională;
- supravegherea neadecvată din partea părinților și abandonul;
- traficul de copii și exploatarea copiilor prin muncă forțată și cerșetorie;
- atragerea copiilor în activități criminale, în industria pornografică, în consumul de droguri și alcool.

În republică, mai ales în localitățile rurale, se mai întâlnesc cazuri de educație prin pedepse corporale, când copiii sunt considerați „proprietate” a părinților care, în mare parte, decid soarta lor. În conștiința unor părinți se mai păstrează convingerea greșită precum că pedeapsa corporală, agresiunea verbală, amenințarea, umilirea, ignorarea, critica violentă sunt mijloace adecvate pentru „socializarea” copiilor. În majoritatea cazurilor, copiii sunt educați ca să știe de frica părinților.

Atmosfera de nervozitate, care se menține în societate și este cauzată de multiple probleme sociale, persistă și în familie și se răsfrânge nefast asupra copiilor, în special asupra celor mici, care suportă mereu un pericol pentru viața și sănătatea lor. Neglijența și nepăsarea părinților este, în multe cazuri, cauza violenței, traumatizării și chiar decesului copilului. Conform datelor instituțiilor medicale specializate, anual sunt înregistrate 1200-1300 de cazuri de arsuri la copii, 99% dintre ele fiind o consecință directă a lipsei de supraveghere din partea părinților. În unele cazuri, copiii devin victime ale agresiunii, cruzimii și violenței criminale a părinților. Spre exemplu, o fetiță de cinci ani a fost strangulată de tatăl ei la 8 mai 2004 pe str. Costiujeni, mun. Chișinău. La 13 septembrie 2003, în satul Sângera, mun. Chișinău, cetățeanul V. T. și-a omorât cu bestialitate soția și pe cei trei copii ai săi. Pentru această crimă, a fost condamnat la închisoare pe viață.

Cazurile când mamele și copiii sunt supuși violenței în familie de către tați sunt foarte frecvente. Mamele și copiii sunt alungați de acasă, ceea ce-i face pe aceștia să abandoneze familia și să petreacă timpul în stradă. Potrivit statisticilor, 42 % dintre femeile susțin că au fost agresate de soți, 41% susțin că au fost supuse violenței în prezența copiilor, iar 25 % dintre femeile susțin că au fost abuzate psihic.

Una din cele mai grave forme de abuz exercitată asupra unui copil, cu efecte greu de prevăzut și pentru specialiști, este abuzul sexual. Un caz odios a avut loc în or. Rîbnița. Procuratura raionului Rezina a efectuat urmărirea penală în privința lui E.S., născut în 1987. Acesta, la 13 aprilie 2005, a întâlnit-o pe minora A.V., născută în 1992 și, profitând de faptul că se cunoșteau fiind vecini, a convins-o să meargă cu el în apartamentul său. Intenționând să-și satisfacă pofta sexuală, acesta a îmbrăncit-o în pat, a dezbrăcat-o, însă victima s-a împotrivit și făptașul nu și-a dus până la capăt intenția. În scopul ascunderii infracțiunii și eschivării de la răspunderea penală, E.S. a luat chiseaua de la aspirator și a îmbrăcat-o pe capul minorei. Apoi, cu ștrampii pe care i-a scos de pe victimă, a omorât-o, strangulând-o. Infractorul a fost condamnat în baza articolelor din Codul Penal care prevăd răspundere pentru tentativă de viol și omor intenționat, fiindu-i stabilită pedeapsa maximă: 15 ani de închisoare.

O îngrijorare deosebită provoacă cruzimea și violența manifestată față de minori. În mare parte, această cruzime este o reacție de răspuns la atmosfera de violență, brutalitate, amoralitate și sărăcie din familie.

Procuratura raionului Anenii Noi a efectuat urmărirea penală în privința lui S. F. care, fiind în stare de ebrietate, în perioada februarie-martie 2005, a torturat-o, cauzându-i lovituri cu pumnii și picioarele peste tot corpul ficei sale minore V.T., (4 ani). La 16 martie 2005, acesta i-a provocat arsuri cu o brichetă. În rezultat, copilului i-a fost pricinuit un traumatism cranio-cerebral acut închis, însoțit de contuzie cerebrală de gradul II – ce se califică ca vătămare medie a integrității corporale -, combustii de gradul II a membrilor inferioare. Acțiunile tatălui nu s-au limitat doar la abuz fizic, fiica fiind abuzată și sexual, acesta satisfăcându-și poftele în formă perversă.

CUM LUCREAZĂ...

Inspectorii pentru minori și moravuri

În majoritatea raioanelor, activitatea inspectorilor pentru minori și moravuri la prevenirea și combaterea delicvenței juvenile este nesatisfăcătoare și poartă un caracter formal. Birourile de ordine publică a comisarariatelor de poliție, din care fac parte inspectorii pentru minori, rămân o verigă slabă în activitatea de prevenire și de combatere a delicvenței juvenile. Mai mult ca atât, aceste subdiviziuni în unele comisarariate sunt incomplete. În multe comisarariate de poliție, inspectorii pentru minori colaborează la un nivel scăzut cu organele administrației publice locale, cu centrele de evidență narcologică, deși majoritatea infracțiunilor sunt săvârșite de minori în stare de ebrietate sau infractorii minori provin din familii unde părinții consumă alcool, duc un mod amoral de viață.

(Extras din analiza Procuraturii Generale)

Cauza penală, pornită în baza articolelor Codului Penal ce prevăd răspundere pentru vătămare intenționată medie a integrității corporale și acțiuni violente cu caracter sexual, a fost trimisă în judecată.

Sunt prezente cazuri când neînțelegerile din familie, abuzul și violența domestică au dus la tentative de suicid a minorilor. În acest sens, în raionul Telenești au fost stabilite două cazuri de tentative de suicid al copiilor prin consumarea medicamentelor. În ambele cazuri, minorele au fost internate în spital, viața lor fiind salvată. În aprilie 2004, un băiat în vârstă de 14 ani a încercat să-și pună capăt zilelor prin strangulare într-o locuință de pe bld. Renașterii din Chișinău, unde locuia cu părinții. În aceeași lună, un alt băiat, de 17 ani, a băut mai multe pastile cu scopul de a se sinucide, dar a fost găsit și internat la timp în spital. La 27 iunie 2004, o fetiță de 17 ani din raionul Criuleni s-a otrăvit cu o soluție chimică din cauza că părinții nu i-au permis să meargă la discotecă.

Drept urmare a violenței și abuzului în familie, a beției și alcoolismului, nepăsării și indiferenței din partea părinților, copiii abandonează familia, devin copii ai străzii, cerșesc și vagabondează. Anume acești factori au condus la creșterea numărului de copii reținuți în Centrul de plasament temporar al minorilor din cadrul MAI. Conform datelor statistice ale centrului, în 2005 au fost reținuți 1620 de minori, cu 64 mai mulți decât în 2004. Analiza situației criminogene a relevat că anume această categorie de minori este cea mai vulnerabilă la săvârșirea infracțiunilor.

Din cauza agravării sărăciei și a creșterii instabilității familiei, copiii tot mai des sunt expuși riscului de a deveni copil al străzii. S-au constatat multe cazuri când cerșitul copiilor este organizat de către părinții acestora, care folosesc banii obținuți din cerșitul pentru procurarea băuturilor alcoolice. Spre exemplu, E. T. din Chișinău o obliga zilnic pe fiică-sa, Maria, de 12 ani să cerșească în acest scop.

În anul 2005, nivelul criminalității între minori a scăzut, ponderea acestui fenomen constituind circa 5% din numărul total de infracțiuni înregistrate. Pe parcursul anului 2005, de către minori și cu participarea acestora au fost săvârșite 1140 de infracțiuni, cu 19% mai puține decât în 2004. Doar în unele unități administrativ-teritoriale s-a înregistrat

o creștere nesemnificativă a criminalității juvenile. Ca și în anii precedenți, minorii săvârșesc preponderent infracțiuni legate de sustragerea de bunuri materiale.

Analiza datelor privitor la delicvența juvenilă denotă că situația criminogenă între minori este influențată de starea calitativ nouă în care copiii cresc și se educă. S-a lărgit considerabil câmpul infracțional și, în majoritatea cazurilor, predomină scenele de violență și cruzime, abuz și indiferență față de copii și problemele lor. În ultimul timp, se constată:

- accesul liber al minorilor la procurarea băuturilor spirtoase;
- slăbirea rolului familiei și al corpului didactic din instituțiile de învățământ în instruirea și educarea copiilor;
- activitatea insuficientă a organelor de resort în soluționarea problemelor minorilor, pasivitatea societății civile față de problemele generației în creștere la general, și la combaterea delicvenței juvenile, în special.

Răspândirea beției și narcomaniei între minori rămâne un factor ce influențează negativ starea criminogenă. În 2005, de către minori în stare de ebrietate au fost săvârșite 32 de infracțiuni, ceea ce constituie cu 11% mai puțin decât în anul 2004.

O influență negativă asupra formării personalităților minorilor o are și propaganda informațională difuzată prin intermediul televiziunii și în mass media în care predomină scenele sadice, pline de cruzime, pomografice. Acestei propagande nu i se contrapune un sistem bine pus la punct de măsuri educaționale din partea familiei, școlii, altor instituții de învățământ, presei.

Sub influența acestor factori s-a modificat și sistemul de valori al minorilor. Pentru mulți dintre ei au devenit valori profitul obținut ușor, deseori prin mijloace ilicite, aplicarea violenței pentru atingerea scopului propus etc.

Întru asigurarea respectării drepturilor copilului la protecție împotriva abuzului și violenței se cere de a dezvolta legislația penală, civilă și contravențională în acest domeniu. Un aport deosebit ar fi adoptarea unei legi privind combaterea și prevenirea abuzului și violenței în familie, crearea unui cadru instituțional adecvat situației create și standardelor internaționale.

CUM LUCREAZĂ...

Primăria sătească

S-a constatat că organele administrației publice locale manifestă un interes scăzut față de soarta copiilor vulnerabili. Primăriile nu întreprind măsuri orientate spre organizarea odihnei copiilor, angajarea acestora în munca social-utilă. În multe raioane nu activează comisiile pentru minori sau, dacă sunt, atunci activitatea lor se reduce la depistarea familiilor social-vulnerabile. În teritoriu este o lipsă a serviciilor sociale orientate spre delicvența juvenilă și ocrotirea copiilor aflați în dificultate. Nu există un sistem al instruirii complementare a copiilor, constituit din activități extrașcolare de profil diferit, ce ar avea menirea să dezvolte aptitudinile și capacitățile individuale ale copiilor. Este necesar de a cere de la organele de administrație locală să intensifice lucrul cu copii în dificultate și cu familiile social-vulnerabile, în special în localitățile rurale. În această ordine de idei, se impune necesitatea elaborării unui plan metodic de instruire specială, care ar crea diferite posibilități în domeniul vizat prin antrenarea tuturor copiilor în activități extrașcolare.

(Extras din analiza Procuraturii Generale)

Consultarea regională pentru studiul ONU privind violența împotriva Copiilor

5-7 iulie 2005 Ljubljana, Slovenia-Europa și Asia Centrală

Opriți violența Acum!

„**Combateți violența împotriva copiilor – Acționați acum!**” – acesta a fost motto-ul și scopul reuniunii internaționale de la Ljubljana, ce a avut loc pe 5-9 iulie 2005 și la care au participat reprezentanți ai guvernelor și ai societății civile din 52 de state europene și din Asia Centrală. Participanții acestei reuniuni au adoptat un acord, prin care fiecare țară semnatară se obligă să întreprindă măsuri concrete menite să reducă numărul de cazuri de abuz împotriva copiilor, dar și să prevină acest fenomen în țara lor. Citiți mai jos Acordul de la Ljubljana „De a Acționa Acum pentru a Combate Violența împotriva Copiilor”, semnat și de reprezentanții Republicii Moldova.

ACORDUL DE LA LJUBLJANA DE A ACȚIONA ACUM PENTRU A COMBATE VIOLENȚA ÎMPOTRIVA COPIILOR

7 iulie 2005

Conștienți de toate formele de violență care au loc în diferite medii, inclusiv în familie, școli, instituții rezidențiale, la locul de muncă și în comunitate,

Accentuând importanța Convenției pentru Drepturile Copilului, precum și a Protocoloalelor Adicionale ale acesteia drept standarde de protecție a copiilor împotriva tuturor formelor de violență, a altor prevederi și instrumente relevante privind drepturile omului, inclusiv Convenția împotriva Torturii și a Atitudinii sau Pedepsei Inumane sau Degradante și Convenția Internațională privind Drepturile Civile și Politice, care trebuie să constituie cadrul minim pentru abordarea tuturor formelor de violență împotriva copiilor,

Reamintind importanța implementării eficiente a tratatelor regionale pentru prevenirea tuturor formelor de violență împotriva copiilor, inclusiv a Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a Protocoloalelor acesteia, a Convenției contra Torturii și a Atitudinii sau Pedepsei Inumane sau Degradante și a Protocolului acesteia; precum și importanța ratificării și implementării fără întârziere a Convenției Europene privind Compensarea Victimelor Crimelor Violente, a Cartei Sociale Europene Revizuite și a Protocolului Adicional și a Convenției pentru Contactul privind Copiii,

Luând aminte de recomandările finale adoptate de Comitetul pentru Drepturile Copilului în cadrul Zilelor de dezbateri „Violența statului față de copii” (2000) și „Violența față de copii în familie și în școală” (2001), de jurisprudența Comitetului asupra tuturor formelor de violență precum și ale altor instituții relevante în domeniul drepturilor omului, de jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului și de concluziile Comitetului European pentru Drepturile Civile,

Recunoscând diversitatea mediilor din Europa și Asia Centrale în care copiii sunt supuși violenței. În funcție de genul pe care îl au, originea etnică sau socială, dizabilitatea, unii copii sunt expuși unui risc mai mare de a fi abuzați.

Recunoscând că zidul de tăcere în jurul violenței în familie, incluzând pedeapsa corporală, trebuie spart; recunoscând că violența în școală și în mediile extrașcolare, în instituții private și publice și la locurile de muncă trebuie monitorizată și că eforturile de prevenire trebuie să fie prioritare; recunoscând diversitatea oportunităților de prevenire a violenței și de protejare a victimelor de către diferite structuri și în cadrul programelor socio-economice,

Conștientizând faptul că violența afectează enorm sănătatea mintală și fizică a copiilor, dezvoltarea lor integră, consecințele ei manifestându-se, deseori, mult mai târziu.

Noi, participanții, recunoaștem importanța abordării fenomenului prin prisma drepturilor copilului, acceptăm provocarea de a schimba percepțiile societății, inclusiv a guvernanților și a cetățenilor de rând, față de comportamentul cu copiii. Suntem de acord să realizăm următoarele acțiuni declarate prioritare:

1. Elaborarea și aplicarea în practică la toate nivelurile, cu ajutorul activ al reprezentanților societății civile, a măsurilor menite să prevină violența împotriva copiilor, stabilite prin abordări interdisciplinare și cu participarea profesioniștilor din diferite domenii, care să fie susținute la cel mai înalt nivel politic;

2. Înviorarea, amendarea sau abrogarea legislației cu scopul de a interzice toate formele de violență față de copii, inclusiv pedeapsa corporală, și de a întreprinde toate măsurile necesare pentru a preveni și a sancționa un asemenea comportament față de copii. Acordarea unei atenții sporite dezvoltării procedurilor privind justiția juvenilă menite să prevină violența față de copii;

3. Oferirea unei vizibilități și importanțe politice prevenirii violenței împotriva fetelor și a băieților, incluzând, de exemplu, lansarea campaniilor de informare publică care ar ajuta membrii societății să conștientizeze urmările negative ale tuturor formelor de violență și ar dezvolta parteneriate durabile dintre părinți, copii, societatea civilă și sectorul privat;

4. Actualizarea tehnică, legală, procedurală și a capacităților instituționale în domeniile relevante – educația, sănătatea, justiția, serviciile de protecție și sindicate – pentru a identifica cazurile de violență și a implementa strategii adecvate, bazezându-se pe evidențe și pe politici explicite privind familia și copilul, menite să prevină violența, să sprijine copiii victime și să consolideze sistemele de raportare, readresare și răspuns;

5. Identificarea, analiza și monitorizarea cazurilor și a formelor de violență față de copii, colectarea datelor segregate după sex, vârstă și alți factori relevanți, inclusiv a surselor de discriminare care fac unele grupuri de copii deosebit de vulnerabili în fața violenței; evaluarea sistematică a corespunderii și eficienței intervențiilor în vederea protejării copiilor de violență, a costurilor sale sociale și economice;

6. Intervenția timpurie, eficientă, gender sensibilă și într-o manieră prietenoasă copiilor pentru a preveni revictimizarea, prin dezvoltarea procedurilor și a mecanismelor sensibile, incluzând oferirea consultațiilor confidențiale; procedurile judiciare prietenoase copilului, serviciile de sănătate și protecție, de reabilitare fizică și psiho-socială a copiilor victime ale violenței;

7. Dezvoltarea unei educații sistematice și integrate privind protecția copilului, încurajarea instruirii părinților, a grupurilor relevante de profesioniști și a mass-media, informarea lor despre standardele drepturilor omului, despre metodele non-violente de soluționare a conflictelor și de disciplinare, precum și despre dezvoltarea copilului și drepturile copiilor cu necesități speciale;

8. Consolidarea și dezvoltarea ulterioară a tuturor formelor de cooperare internațională și transfrontalieră, incluzând prevenirea activităților criminale, pentru a preveni și combate toate formele de violență împotriva copiilor și pentru a-i deferi justiției pe cei care au comis acte de violență împotriva copiilor;

9. Crearea oportunităților pentru copii și tineri de a juca un rol mai activ în redresarea violenței, echipându-i cu cunoștințe și deprinderi de a fi capabili să recunoască violența; stabilirea mecanismelor de asigurare a participării lor în analiza situației, în cercetări, în monitorizare și în elaborarea legilor și politicilor care îi vizează;

Noi, participanții din toate țările Europei și Asiei Centrale, suntem de acord că acești nouă pași vor fi pași de primă importanță pe care îi vom întreprinde la nivel național și regional pentru a stopa violența împotriva copiilor.

Națiunile Unite vor prezenta un studiu global despre violența împotriva copiilor

Un studiu al Națiunilor Unite privind violența împotriva copiilor va fi finalizat până la sfârșitul anului în curs. Acest studiu global va conține informații despre fenomenul abuzului împotriva copiilor din peste o sută de țări ale lumii, inclusiv din Republica Moldova. Documentul va conține atât o analiză a situației la nivel mondial, cât și o serie de recomandări pentru mobilizarea actorilor sociali în combaterea acestui fenomen.

Studiul va ține cont de specificul fiecărui stat în parte și, în funcție de aceasta, va identifica cele mai eficiente măsuri de prevenție și de combatere a violenței împotriva copilului. Documentul va ajuta guvernele să se implice, împreună cu partenerii, în prevenirea violenței împotriva copiilor. De asemenea, vor fi identificate modalitățile în care copiii și tinerii se pot implica activ în soluționarea pozitivă a problemei. Studiul nu va arăta analiza comparativă a datelor din diferite țări, nu va șoca prin date, statistici sau cazuri concrete din anumite state, ci va prezenta căile de combatere și de prevenire a acestui fenomen în familie,

în școli, la locul de muncă și în comunitate.

Drept sursă de documentare și de informare pentru realizarea acestui studiu au servit chestionarele ce au fost completate de guvernele a 103 state, inclusiv Republica Moldova, statisticile oficiale, informațiile oferite de ONG-uri. Studiul va fi compus din trei părți:

- Raportul scris de un expert independent delegat de ONU, care va prezenta statelor cele mai eficiente metode de combatere a violenței împotriva copilului. Acest document va fi prezentat în cursul acestui an Adunării Generale a ONU.

- Raportul scris de copii și tineri. Tinerii autori vor prezenta fenomenul, cauzele, consecințele violenței văzute de ei și vor oferi soluții maturilor.

- Studiul propriu-zis, ce va include studii de caz, detalii, bune practici și recomandări statelor.

Amintim că, în perioada martie-iulie 2005, în diferite orașe din lume au fost organizate nouă reuniuni regionale (numite și consultări regionale) la care au

participat reprezentanții statelor de pe glob. Republica Moldova a fost parte din blocul „Europa și Asia centrală” și a fost prezentă la reuniunea internațională de la Ljubljana (Slovenia), ce a avut loc pe 5-9 iulie 2005. Consultările regionale ale maturilor (reprezentanți ai autorităților, ONG) au fost anticipate de forumul copiilor și tinerilor în problema violenței ce a avut loc, de asemenea, la Ljubljana pe 2-4 iulie 2005. Celelalte opt reuniuni /consultări au cuprins regiunile Caraibe, Asia de Sud, Africa Centrală și de Vest, America Latină, America de Nord, Asia de Est și Pacific, Estul Mijlociului și Africa de Nord, Africa de Est și de Sud.

Victor ȚVIRCUN, Ministrul Educației, Tineretului și Sportului:

„Ca urmare a angajamentelor de la Ljubljana, am elaborat Planul național de acțiuni privind prevenirea combaterea violenței împotriva copiilor”

La 14 martie a.c., membrii Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului (CNPDC), întruniți în prima ședință din acest an, au ales și votat componența unui grup de lucru care va

elabora Planul național de acțiuni privind oprirea violenței împotriva copilului. Grupul de lucru este format din 18 membri, reprezentanți ai diferitor ministere și direcții, ai Procuraturii Generale, școlii-internat nr.1 din Chișinău, ai UNICEF și CNPAC. Decizia de a elabora acest plan de acțiuni a fost luată la ședința CNPDC din 8 noiembrie 2005 și e dictată de necesitatea respectării de către Republica Moldova a mai multor convenții și acorduri internaționale. Ultimul angajament de a stopa fenomenul violenței asupra copiilor a fost luat de autoritățile moldovene în iulie 2005, la reuniunea internațională în problema violenței de la Ljubljana, în cadrul căreia Republica Moldova a semnat o declarație prin care se obligă să oprească, pe orice căi, abuzul împotriva copilului. Ce conține acest Plan național de acțiuni și care metode au fost declarate cele mai eficiente în stoparea, dar și prevenirea cazurilor de violență împotriva copiilor din Republica Moldova, aflăm de la Ministrul Educației, Tineretului și Sportului, Victor Țvircun.

– Die ministru, la prima ședință CNPDC din acest an ați spus că în Republica Moldova violența împotriva copilului este un fenomen încetățenit deja. Cum credeți, ce factori au condus la o asemenea stare de lucruri?

– Cauze sunt mai multe. Înainte de toate, de vină e starea economică a țării. Zeci de mii de oameni au rămas șomeri în urma falimentării mai multor întreprinderi. Stresul trăit de oamenii lipsiți de orice sursă de existență a afectat relațiile din familie, părinții descărcându-și emoțiile negative pe propriii copii. Pe fundalul acestei instabilități sociale și economice s-a atenuat sentimentul civic, patriotic și religios al cetățenilor noștri. Drept consecință, a slăbit cea mai importantă verigă a societății – familia. În ultimii ani, sute de mii de părinți și-au lăsat copiii și au plecat la muncă peste hotare, mulți copii rămânând în grija bunelor, rudelor, vecinilor sau au fost plasați în instituții de tip rezidențial. Copilul însă trebuie să crească alături de părintele lui,

singura persoană care trebuie și poate să-i dezvolte comportamente corecte, armonioase și adecvate.

– Un studiu realizat de UNICEF arată că sunt bătuți, deopotrivă, atât copiii din familiile sărace, cât și cele din familiile bogate. Cum explicați această situație?

– Avem o tradiție ce se perpetuează de mii de ani și care favorizează pedeapsa copilului prin bătaie. Din păcate, noi, maturii, nu îl percepem pe copil ca pe un partener al nostru, ca pe o personalitate, chiar dacă el este mult mai mic, are mai puțină experiență de viață. A devenit o axiomă faptul că adevărul e de partea maturilor în orice situație. Copiii sunt cel mai slab protejați. Înainte de toate, fizic, deoarece nu pot opune rezistență abuzului fizic al adulților. Apoi, nu au experiență de viață și nu se pot apăra. Copilul are încredere în maturi, așteaptă sprijin și crede în bunele lor intenții.

– Violență înseamnă nu doar maltratarea fizică a copilului, ci și pedepsirea lui prin bătaie. Cum pot fi educați părinții să nu recurgă la această metodă, aparent inofensivă?

– Ne va fi mai greu, pentru că avem înrădăcinată de mii de ani tradiția de a pălmu copiii. Pe an ce trece, însă, societatea evoluează, acumulează mai multe cunoștințe, devine mai inteligentă, fapt ce presupune și renunțarea la aceste tradiții greșite de disciplinare a copiilor. Acțiunile noastre trebuie să fie îndreptate spre profilaxia și prevenția violenței împotriva copilului. Este necesar să excludem riscurile ce provoacă violență în familie, în special, cea îndreptată împotriva copilului, dar și să arătăm consecințele pedepsei prin bătaie.

– În viziunea unor părinți, bătaia este cea mai rapidă și eficientă metodă de disciplinare a copilului. Este mult mai greu și cere timp să-i explici copilului că a procedat greșit...

– Cuvântul a fost și va rămâne cea mai eficientă „armă” de educație. El poate distruge sau zidi ceva. Cuvântul poate fi cea mai mare pedeapsă și cea mai mare stimulare. Prin urmare, cuvântul este o forță cu care putem opera în educația copiilor. Este foarte important să comunicăm cu copilul, să-i arătăm cum e corect să procedeze în anumite situații, dar să nu-l batem. Copilul are punctul lui de vedere față de tot ce îl înconjoară și acționează în funcție de percepția pe care o are despre lume. Din păcate, în multe cazuri părintele nu este susținătorul sau îndrumătorul lui, ci, dimpotrivă, e cel care îl critică, îl pedepsește pentru acțiunile făcute, fără a-i arăta soluția. Se creează un vid de comunicare și de interacțiune dintre părinți și copii ce conduce la dezvoltarea nearmonioasă a copilului. Cunoșcând această stare de lucruri, consider foarte importantă mediatizarea și promovarea continuă a modelelor non-violente de educație a copilului. Cu cât vom vorbi mai des despre stabilirea unei relații prietenoase dintre copil-matur, cu atât societatea va fi mai pregătită pentru crearea unei asemenea relații, iar, în final, va realiza pe cât de important este să investești în propriul copil și să-i respecti drepturile.

- Respectarea drepturilor copilului este una din prevederile Planului național de acțiuni privind prevenirea și combaterea violenței împotriva copilului. Credeți că acest plan va ajuta ca drepturile copilului să nu rămână literă moartă?

- Firește că un singur plan de acțiuni nu poate rezolva problema violenței împotriva copilului, inclusiv a respectării drepturilor sale. Pentru aceasta este necesară implicarea tuturor cetățenilor, deoarece abuzul împotriva celor mici este o problemă a întregii societăți. Un asemenea plan, însă, este extrem de necesar și are menirea de a mobiliza atât structurile statului, cât și cele neguvernamentale pentru a acționa împreună împotriva violenței. În cadrul ședințelor Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului au fost stabilite mai multe obiective și căi de soluționare a problemei abuzului împotriva copilului. Participanții acestor întruniri - reprezentanți ai Guvernului și ai societății civile - au recunoscut că obiectivele pot fi realizate doar atunci când instituțiile responsabile sau cele specializate în protecția drepturilor copilului vor acționa în parteneriat.

- Care sunt reperatele Planului național de acțiuni privind prevenirea și combaterea violenței?

- Va prezint câteva din acțiunile referitoare la legislație. Este necesară promovarea și adoptarea Legii privind prevenirea și combaterea violenței în familie. Deși multe acte normative conțin și prevederi prin care este interzisă violența, este necesară adoptarea unei legi speciale în care să fie stipulate, în detaliu, definirea violenței, principiile și măsurile de combatere a acestui fenomen. O altă prevedere a planului se referă la necesitatea modificării Codului Penal. Ministerul Educației, din numele Guvernului, va propune Parlamentului completarea Codului Penal cu prevederi prin care vor fi pedepsite penal persoanele care abuzează copiii. Abuzul este o crimă, iar orice crimă trebuie pedepsită, în special cea îndreptată împotriva copilului. Un alt capitol al planului de acțiuni se referă la calitatea serviciilor de prevenire a violenței, în special, la elaborarea standardelor minime a calității acestor servicii. Importantă este, de asemenea, elaborarea regulamentului-cadru de funcționare a serviciilor create pentru prevenirea violenței împotriva copilului. Vor fi create echipe multidisciplinare atât la nivel local, cât și național, care vor supraveghea realizarea acestui planului național de acțiuni. Or, prevenirea și oprirea violenței împotriva copiilor trebuie să fie permanent în vizorul administrației publice locale și naționale. Este important să atragem la această activitate și structurile neguvernamentale.

- De ce este important acest lucru?

- Uneori, copiii sunt mai deschiși și mai receptivi în fața specialiștilor ONG-urilor, decât a reprezentanților structurilor statale. În acest sens, conlucrarea este necesară, iar organizațiile neguvernamentale ne pot furniza cazuri care nu au fost înregistrate de funcționarii responsabili de protecția copilului. Această cooperare va fi în folosul copiilor. În plus, ONG-urile au o altă experiență în stoparea și prevenirea abuzului copilului, experiență care merită să fie cunoscută și de funcționarii publici. Pe lângă ONG-uri, este important să atragem în activitățile noastre și reprezentanții agențiilor internaționale specializate în protecția copilului. Un partener sigur în realizarea Planului național de acțiuni privind oprirea violenței împotriva copilului este UNICEF, care a contribuit considerabil la elaborarea acestui document și care continuă să ne ajute la realizarea lui. Sper ca la sfârșitul acestui an să avem rezultate bune.

- Elaborarea acestui plan este dictată doar de obligativitatea Republicii Moldova de a-și respecta angajamentele asumate în fața instituțiilor internaționale?

- Republica Moldova este obligată să respecte convențiile sau actele internaționale la care a aderat, prevederile cărora sunt, însă, general valabile pentru toate țările lumii. Planul național de acțiuni, însă, a fost elaborat în funcție de realitățile Republicii Moldova și prevede acțiuni concrete ce nu se conțin în actele internaționale.

Guvernul, UNICEF și CNPAC și-au unit eforturile pentru a opri violența împotriva copiilor

Fiecare al șaselea copil spune că este bătut de părinți, în timp ce doar unul din zece părinți recunoaște că își pălmuește copilul

Guvernul R. Moldova, UNICEF și CNPAC și-au unite eforturile pentru a combate violența împotriva copiilor. Pe 25 aprilie, viceprim-ministrul Valerian Cristea, în calitate de președinte al Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, ministrul Educației, Tineretului și Sportului, Victor Țvircun, reprezentantul UNICEF în R. Moldova, Ray Virgilio Torres, și președintele Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, Daniela Popescu, au semnat un Acord de colaborare privind desfășurarea Campaniei naționale de comunicare „COPILĂRIE FĂRĂ VIOLENȚĂ”.

Campania de comunicare va fi lansată în octombrie 2006 și își propune să promoveze metodele alternative, pozitive, de educare și de disciplinare a copiilor, care să contribuie la formarea lor ca personalități integre, sigure de forțele proprii, responsabile și creative.

O analiză preventivă a demonstrat că violența fizică, psihică, verbală și chiar abuzul sexual sunt fenomene ce afectează mulți copii din R. Moldova. Totuși, cea mai răspândită formă de violență împotriva copiilor este bătaia, aceasta fiind aplicată frecvent de părinți și ca metodă de disciplinare. 58,4% din copii afirmă că sunt bătuți și doar 11,5% din părinți recunosc că își bat copiii, așa arată rezultatele studiului „Îngrijirea și dezvoltarea timpurie a copiilor în Moldova”, realizat de UNICEF în 2004. Altfel zis, fiecare al șaselea copil chestionat a spus că este bătut de părinți, în timp ce doar unul din zece părinți a recunoscut că își pălmuește copilul.

Campania „Copilărie fără violență” va fi una regională și se va desfășura concomitent în Bulgaria, Macedonia, Ucraina, Letonia și Lituania. O campanie similară a avut loc în 2002 în Polonia, fiind inițiată de Fundația „Nobody's Children”, și care s-a dovedit a fi una dintre cele mai reușite campanii de comunicare din Europa.

Violența în familie va fi interzisă prin lege

GVERNUL a propus înăsprirea pedepselor pentru agresorii din familie. Potrivit unui proiect de lege, inițiat de Executiv, agresorii din familie vor fi izolați de victima violenței pe un termen de până la un an. Documentul a fost examinat deja în comisia parlamentară de specialitate și urmează să fie aprobat.

Proiectul Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie este primul act legislativ ce definește exhaustiv noțiunea de violență în familie și stabilește bazele juridice și organizaționale în prevenirea și combaterea acestui fenomen.

Potrivit acestui document, instanța de judecată, în maxim 24 de ore din momentul depunerii cererii privitor la un caz de violență, îi va putea interzice agresorului să comunice cu victima abuzului, să vină la locul ei de muncă, să se întâlnească cu propriii copii sau să stabilească un regim special de vizitare a copiilor minori. De asemenea, agresorul va fi impus să urmeze un tratament sau consultații specializate și nu va avea dreptul să poarte sau să păstreze armă. Comisia pentru probleme sociale, care urmează să fie creată de către consiliul local, va verifica felul în care agresorul respectă restricțiile impuse. Aceste restricții pot fi impuse pe un termen de până la un an și pot fi încetate, la solicitarea Comisiei pentru probleme sociale, odată cu dispariția pericolului de abuz asupra victimei. Aplicarea măsurilor de contracarare nu împiedică inițierea procedurii de divorț, de partajare a averii, de decădere din drepturile părintești și a altor acțiuni prevăzute de legislația în vigoare.

Cererea privind comiterea actelor de violență în familie poate fi depusă de victima violenței în familie, de membrii majori ai familiei, de persoanele cu funcții de răspundere, de autoritatea tutelară și de alte persoane care dețin informații despre pericolul iminent de săvârșire a actelor de violență sau despre faptul săvârșirii lor. Cererea va fi depusă la locul de trai: la poliție, în instanța de judecată, la organul de asistență socială și de protecție a familiei, la Direcția generală de educație, tineret și sport sau la primărie.

Odată adoptată, legea va fi valabilă atât pentru cetățenii Republicii Moldova, cât și pentru cetățenii străini sau apatrizii care locuiesc permanent pe teritoriul republicii. Acțiunea legii se extinde și asupra familiei bazate pe căsnicie, dar neînregistrate de organele stării civile, precum și asupra persoanelor care continuă să locuiască împreună după desfacerea căsătoriei.

Legea va intra în vigoare după expirarea a șase luni din data publicării ei în Monitorul Oficial.

OPINIA EXPERTULUI

Valentina BODRUG-LUNGU,
expert național în gender, președintele
„Gender-Centru“:

**„Este important să fie găsite
resursele umane și financiare
pentru implementarea legii“**

Adoptarea unei legi cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie este o cerință prevăzută în Planul Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008, adoptat de Parlament la 24 octombrie 2003. Elaborarea respectivului act legislativ este dictată și de participarea Republicii Moldova la importante instrumente internaționale în domeniul drepturilor omului, în general, precum și la Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, în special. Necesitatea elaborării unui atare proiect este dictată și de amploarea acestui flagel în Republica Moldova. Proiectul de lege a fost pregătit de către un grup de experți format din reprezentanți ai Ministerului Sănătății și Protecției Sociale, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Interne, ONG-ilor active în domeniu.

Elaborarea proiectului a fost precedată de o amplă analiză a legislației Republicii Moldova vis-a-vis de fenomenul violenței în familie. Grupul de experți a constatat faptul că, în linii generale, legislația națională corespunde standardelor internaționale, dar că există lacune de ordin normativ, unele hotărâri nefiind respectate, iar unele sancțiuni - aplicate. De asemenea, experții au descoperit că legislația în vigoare nu conține definiții de violență în familie, violență psihologică, economică, spirituală, nu prevede sancțiuni alternative, fapt ce conduce la diminuarea posibilității exercitării depline a drepturilor omului. Drept rezultat, experții au constatat necesitatea elaborării unui proiect de lege privind prevenirea violenței în familie în R. Moldova.

În acest context, a fost făcută o analiză a legislației în domeniu a unor state din CSI, Europa Centrală și de Est. Asemenea legi au fost adoptate în peste 40 de țări ale lumii, inclusiv România, Kârgâstan, Ucraina, Rusia, Kazahstan, Tadjikistan urmează să adopte în scurt timp această lege. La elaborarea proiectului de lege am ținut cont și de exigențele impuse de către UE pentru statele candidate la aderare, adoptarea legislației în materie fiind o condiție esențială pentru protecția și implementarea drepturilor omului. Imperativul unei asemenea armonizări ține de unul din obiectivele fundamentale ale Republicii Moldova: aderarea la UE.

Adoptarea proiectului de Lege cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie va permite asigurarea unor șanse egale pentru femei și bărbați în realizarea drepturilor lor umane la viață fără violență, în conformitate cu exigențele instrumentelor internaționale, la care Republica Moldova este parte. De asemenea, este foarte important să fie găsite resursele umane și financiare necesare pentru implementarea acestei legi.

OPINIA LEGISLATORULUI

**Valentina GOLBAN, vicepreședinta
Comisiei parlamentare protecție socială,
sănătate și familie:**

„Violența în familie poate fi prevenită dacă APL va solicita sprijinul ONG-urilor“

Este salutar faptul că Guvernul a venit cu acest proiect de lege, adoptarea căruia ar trebui să contribuie la soluționarea problemei violenței în societate. Violența în familie trebuie privită ca o consecință a problemelor de ordin social și economic și, prin urmare, este evident că soluționarea ei trebuie efectuată în complexitate.

Referitor la proiectul propus de Executiv, am remarcat că sunt menționate doar principiile de bază ale prevenirii violenței, dar nu este prezentat mecanismul de realizare a acestora. Competențele sunt delimitate doar la nivelul autorităților publice, pe când realizarea practică a scopurilor propuse se poate obține doar prin asigurarea unui parteneriat stabil și durabil cu societatea civilă care are experiență în domeniu. În acest scop, consider necesar de a suplimenta competențele APL cu responsabilitatea de a asigura formarea continuă și dezvoltarea capacităților resurselor umane implicate în identificarea și instrumentarea cazurilor de violență în familie. Ar fi binevenit ca proiectul să includă o prevedere care să definească mecanismul de supraveghere a agresorilor după ispășirea pedepsei, de depistare a persoanelor predispuse să comită acte de violență și de monitorizare a familiilor în care se comit acte de violență.

Deși denumirea proiectului ar părea să ne ofere soluții pentru realizarea scopurilor propuse, conținutul legii este departe de atingerea acestui obiectiv. Înainte de toate, proiectul propus nu scoate în evidență, chiar în definiții, cele mai grave cazuri de violență atestate în societatea noastră. Mă refer la violența comisă față de femeie și copil care, spre regret, poartă un caracter frecvent în Republica Moldova. Violența domestică este una dintre cele mai des întâlnite forme de manifestare a violenței împotriva femeilor și este cel mai des cauzată de prietenii sau soții. Multe femei tolerează aceste acte de violență, fiindu-le frică de eventualele riscuri ce ar putea apărea în cazul în care ele ar declara aceste abuzuri. Vulnerabilitatea femeilor și copiilor în fața violenței este susținută și de faptul că violența domestică este o normă acceptată și că nu există legi care să sancționeze aceste acte.

Statisticile neoficiale constată amploarea fenomenului, deoarece în realitate majoritatea cazurilor de violență domestică rămân în afara statisticii oficiale. Acest lucru îl confirmă rezultatele studiului realizat în cadrul Campaniei regionale de informare privind drepturile femeii „Viața fără violență” care arată că majoritatea populației consideră drept admisibile relațiile violente dintre oameni și admit aplicarea violenței față de femeie. Aceste rezultate dau dovadă de faptul că legislația națională poartă un caracter declarativ, deoarece lipsesc mecanismele de realizare a prevederilor legislației, precum și resursele financiare necesare.

COMENTARIUL CNPAC

Copiii trebuie să aibă dreptul legal de a sesiza autoritățile despre cazurile de violență în familie

Datorită amplitudinii și a consecințelor devastatoare pentru societate, violența în familie nu mai reprezintă o chestiune privată, devenind o problemă publică. Acest lucru justifică elaborarea proiectului de Lege cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, act care își propune să răspundă necesității de prevenire, combatere și de sancționare a faptelor de violență în familie.

În spiritul parteneriatului dintre Parlament și sectorul asociativ, Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de copii (CNPAC) a remis Comisiei parlamentare protecție socială, sănătate și familie un comentariu la proiectul de lege, însoțit de un șir de recomandări menite să îmbunătățească acest document. Iată câteva din propunerile CNPAC adresate Parlamentului.

- **Trebuie să oferim și copiilor dreptul legal de a sesiza organele responsabile**, inclusiv cele de drept, privitor la anumite cazuri de violență în familie, în special, atunci când ei sunt victime ale abuzului. De asemenea, considerăm necesar de a indica mai multe instanțe unde pot fi depuse cereri, nu doar cele de la locul de trai al victimel.

- **Credem necesară diferențierea noțiunilor de „violență fizică” și „violență sexuală”,** aceasta din urmă fiind definită ca „acțiune a unui membru al familiei ce atentează la integritatea sau libertatea sexuală a altui membru de familie, inclusiv soție/soț, prin impunerea prin forță a relațiilor sexuale sau a raporturilor intime perverse, prin exploatarea în scopuri de prostituție, precum și acțiuni cu caracter sexual față de un membru de familie minor, care periclitează dezvoltarea fizică și psihică a acestuia”. Modificarea propusă în această variantă va exclude opiniile preconcepționale ale unor specialiști din domeniul dreptului precum că violul între soți nu există și nu poate fi pedepsit conform Codului penal, deoarece coabitarea este o obligație asumată prin actul căsătoriei.

- În sfera de acțiune a legii propunem **inclusiunea și a altor categorii de relații**, cum sunt: partenerii care locuiesc împreună, concubini, foștii soți, persoanele aflate sub tutelă sau curatelă, minorii aflați în tutelă, curatelă, case de tip familial.

- Este importantă stabilirea unei prevederi în baza căreia va fi aplicat un mecanism bine definit de supraveghere a agresorilor după ispășirea pedepsei.

- Este necesar ca secțiile/direcțiile de asistență socială și protecție a familiei nu doar să depisteze persoanele predispușe să comită acte de violență în familie, ci și să monitorizeze familiile în care se comit acte de violență sau persistă pericolul producerii lor.

- Considerăm oportună extinderea situațiilor în care trebuie aplicate pârghiile de protecție socială și de drept a victimei violenței în familie, astfel încât ea să fie acordată nu doar în urma depunerii unei cereri scrise, cât și în

urma sesizării (scrise, verbale) organelor de drept despre cazuri concrete de violență în familie. Această specificare va exclude cazurile în care organele competente evită să acționeze, sub pretextul lipsei solicitării de ajutor sau a cererii oficiale din partea victimei.

- Credem că „izolarea victimelor” nu trebuie să fie condiționată de emiterea unui ordin judecătoresc, procedură de durată care limitează posibilitățile victimelor de a apela la serviciile juriștilor din lipsă de informație sau de bani. În Austria, Spania, Franța, Italia, bunăoară, instanțele judecătorești pot emite ordine de restricție prin care obligă membrul de familie abuzator să părăsească temporar domiciliul comun, pentru a proteja, astfel, victimele violenței.

Izolați, uitați și invizibili

Raportul UNICEF «Situația copiilor lumii – 2006: Izolați și invizibili»: Abuzați și neglijați, milioane de copii au devenit virtual invizibili

SUTE de milioane de copii din toată lumea suferă din cauza exploatarei severe și a discriminării, devenind virtual invizibili, se spune în raportul anual UNICEF, intitulat „Situația copiilor lumii-2006: Izolați și invizibili”, care analizează în acest an cauzele excluderii și abuzului de copii.

Raportul subliniază că, dacă pentru acești copii nu se va face ceva acum, viitorul lor, dar și a statelor din care provin, va fi unul anevolos. O societate interesată de bunăstarea copiilor săi nu trebuie să permită acest lucru.

De ce devin copiii invizibili?

Printre cauzele care duc la invizibilitatea copiilor, raportul menționează sărăcia, HIV/SIDA și conflictele armate, care distrug însăși fundamentul copilăriei. Totodată sunt analizați și alți factori cum ar fi: slaba guvernare și discriminarea, care privează copiii de protecție împotriva exploatarei, violenței și de dreptul de a învăța sau la servicii de sănătate. În raport se mai arată că acei copii care nu au acces la serviciile de bază sunt mai vulnerabili în fața tuturor formelor de abuz și neglijare, pentru că ei dispun de mai puțină informație despre metodele de a se proteja, dar și de mijloace financiare.

Potrivit autorilor, există 4 situații în care copiii riscă cel mai mult să devină invizibili și uitați:

Copiii neînregistrați la naștere. Anual, mai mult de jumătate din toate nașterile din țările în curs de dezvoltare (excluzând China) nu sunt înregistrate, privându-i astfel pe 50 de milioane de copii de dreptul de bază: recunoașterea și cetățenia. Acești copii nu apar în statisticile oficiale și nu sunt considerați membri ai societății.

Copiii lipsiți de îngrijire părintească. Milioane de orfani, copii ai străzii și copii în detenție cresc fără dragoste părintească și fără protecție.

- Aproximativ 143 de milioane de copii din țările în curs de dezvoltare – 1 din 13 – a suferit pierderea a cel puțin un părinte;
- Zeci de milioane de copii își petrec marea majoritate a timpului pe străzi, unde sunt expuși diverselor forme de abuz și violență;
- Peste 1 milion de copii cresc în detenție, marea lor majoritate ajungând acolo pentru comiterea unor infracțiuni minore.

Copiii în rol de adulți

- Sute de mii de copii sunt atrași în conflictele armate în calitate de combatanți, hamali, mesageri, bucătari și sclavi sexuali. În multe cazuri aceștia au fost răpiți de la familiile lor;

- În pofida legilor ce interzic căsătoriile premature, peste 80 de milioane de fete se căsătoresc până la vârsta de 18 ani, iar unele și mai devreme;
- Aproximativ 171 de milioane de copii lucrează în condiții nocive, cu echipamente periculoase, inclusiv în mine, uzine sau în agricultură.

Copiii exploatați

- Circa 8,4 milioane de copii sunt supuși celor mai dificile tipuri de muncă, inclusiv prostituției și sclaviei în schimbul iertării datoriilor;
- Aproximativ 2 milioane de copii sunt exploatați sexual și devin victime ale violenței psihice sau fizice;
- În fiecare an, se estimează că milioane de copii sunt traficați și vânduți, fiind supuși formelor degradante de muncă, inclusiv prostituției;
- Un număr mare, dar neestimat de copii, efectuează munci grele în calitate de servitori în case private. Lor le este interzis să meargă la școală, ei sunt abuzați fizic, sunt prost hrăniți și sever exploatați.

Obligații comune față de copii

Pentru a proteja la maxim copiii, guvernele trebuie să întreprindă măsuri mai eficiente decât acum, în câteva direcții-cheie:

- Cercetare, monitorizare și raportare. Mecanismele de înregistrare și raportare a tipurilor de abuz împotriva copiilor sunt esențiale în ajutorarea copiilor invizibili și social-excluzi;
- Legislația. Legile naționale trebuie armonizate cu angajamentele internaționale față de copii, iar cele care favorizează discriminarea trebuie schimbate sau anulate. Totodată trebuie fortificate legile care îi trag la răspundere pe cei care abuzează sub orice formă copiii.
- Finanțare și consolidarea capacităților. Bugetele axate pe nevoile copiilor și consolidarea capacităților acelor instituții care lucrează cu copii.
- Programe. Reformele sunt necesare în multe țări și comunități pentru eliminarea obstacolelor care stau în calea accesului copiilor la serviciile de bază. De exemplu, eliminarea cerinței de prezentare a certificatului de naștere a copiilor pentru înscrierea la școală.

Raportul, de asemenea descrie acțiuni concrete care ar putea fi întreprinse de societatea civilă, sectorul privat, donatori și mass media, pentru a-i scoate din umbră pe copii.

Pentru o informație mai completă despre raport, vizitați site-ul www.unicef.org

Eugen RUSU, șeful Secției minori și protecția drepturilor omului, Procuratura Generală:

„Lipsa statisticii nu înseamnă că nu există acte de violență împotriva copiilor“

– Dle procuror Eugen Rusu, cu ce scop Procuratura Generală a făcut analiza privind modul în care se respectă dreptul copilului la protecție împotriva abuzului și violenței?

– Sunt două analize, de fapt, care ne vor ajuta la programarea activităților procurorilor în scopul realizării concepțiilor și strategiilor de protecție a copilului și familiei. Programele de activități pe care le avem s-au bazat pe informații incomplete, ceea ce scade din eficiența intervențiilor. Însă aceste analize au fost făcute și pentru autoritățile competente ale administrației publice centrale, care au sarcina să întreprindă măsuri eficiente de protecție a copilului, precum și să propună programe pentru organele de drept și justiție. Nu în ultimul rând, informația din aceste rapoarte poate fi utilă ONG-urilor preocupate de problemele protecției copilului.

Organele de stat din domeniu trebuie să știe că nu e cazul, pentru o infracțiune ușoară, să priveze minorii de libertate sau să-i țină în arest preventiv pentru un furt de telefon mobil sau pentru furtul a două găini. Avem multe cazuri dintr-acestea, la care trebuie să meditam cu toții, nu numai procurorii. În pușcăria de copii din Lipcani am întâlnit copii condamnați, cu vârsta de 14-15 ani, locul cărora este la școală. Săvârșirea unei infracțiuni de către un copil trebuie interpretată și din alt punct de vedere: acest copil este nu numai infractor, ci și victima unui mediu care l-a făcut să comită un furt, un abuz sexual sau o vătămare corporală. Nu demult a avut loc un caz când un părinte i-a interzis unei fetițe să se ducă la discotecă, motiv pentru care ea a încercat să se sinucidă. Sunt multe cazuri care ne fac să ne gândim asupra a ceea ce comit copiii și dacă sunt ei de vină sau adulții, comunitatea sau mediul în care ei s-a aflat până la comiterea infracțiunii.

Despre baza de date privind situația copiilor vulnerabili

– V-au surprins datele din analize?

– Nu. Știam din materialele Procuraturii că situația nu este prea bună, dar am vrut să cunoaștem numărul mai exact al unor categorii de copii vulnerabili: copii rămași fără îngrijire părintească, inclusiv din cauza plecării părinților la munci peste hotare; copii orfani; copii care au abandonat școala sau familia; copii care sunt victime ale traficului de ființe umane. Numărul copiilor de aceste categorii crește din zi în zi. Cu ceva timp în urmă, spre exemplu, în cadrul unei conferințe, am anunțat o cifră de 15 mii de copii rămași fără îngrijirea părintească din cauza plecării părinților la munci peste hotare și mulți nu au crezut că aceasta corespunde realității. Mai târziu, anumite organe republicane competente au făcut publică cu totul o altă

cifră, dar care era de două ori mai mare. Sunt probleme mari la acest capitol, căci nu există o evidență strictă a acestor copii și nici nu se știe exact cine ar trebui să țină respectiva evidență: administrația publică centrală sau locală, Ministerul Educației, Tineretului și Sportului, Biroul Național Migrațiune sau Biroul de Statistică? În Republica Moldova, de problemele copiilor se ocupă mai multe ministere și departamente, ceea ce înseamnă, de fapt, că nimeni nu se implică de soluționarea acestora în măsura în care ar fi necesar. În 2003-2004, UNICEF a pus în discuție crearea unei baze de date unică privind toți copiii care se află în conflict cu legea, în dificultate și alte situații de risc, care să conțină mai mulți indicatori, de date și informație în domeniu. Această informație ne va da posibilitate să vedem întregul spectru de probleme privind protecția drepturilor copilului și familiei.

– Când e vorba de cazurile de abuz a minorilor, cred că datele statistice ar trebui să fie furnizate de organele de drept.

– Desigur. Noi dispunem de datele statistice ale Ministerului Afacerilor Interne, dar acestea se referă numai la cazurile când copilul a intrat deja în conflict cu legea, a comis o crimă sau a fost reținut pentru o contravenție. Nu există, însă, o evidență a copiilor care fac parte din grupul de risc, vulnerabili la aceste situații, care cresc în familii neadecuate, dezorganizate. Cifrele de care se mai face uz reflectă situația doar la nivelul unui raion sau municipiu. Noi, însă, trebuie să avem o evidență în plan național, să știm care este numărul familiilor dezorganizate, care nu se ocupă de educația copilului, dar și a celor ce au nevoie de ajutor din partea statului și societății, să cunoaștem numărul copiilor părinții cărora se află la munci peste hotare.

Sunt mulți copii care au fost lăsați în grija bunelor, cunoscuților și vecinilor, dar această supraveghere durează de 5-7 ani, fiind plecați și cei în îngrijirea cărora au fost lăsați copiii. În unele cazuri, copiii timp îndelungat nu mai știu nimic despre părinții lor și invers. Din această cauză copiii, adesea, vin în disperare. În ultimul timp, în procuratură au început să se adreseze cu plângeri mulți copii care ne roagă să le aducem părinții acasă. Unii se pornesc în căutarea părinților peste hotare, ajungând pradă ușoară traficantilor de ființe umane. Numărul victimelor minore ale traficantilor este în creștere. În ultimul timp a apărut și o altă problemă dificilă cu copiii moldoveni abandonați în alte țări. Aceștia trebuie să fie repatriați, însă un mecanism bine chibzuit nu există. Lipsesc și finanțele necesare pentru repatriere. Trebuie să fim recunoscători Organizației „Salvați Copiii” și Reprezentanței din Republica Moldova a Fundației elvețiene „Terre des hommes” care, în ultimul an, au repatriat din Federația Rusă 52 de copii moldoveni abandonați, majoritatea din ei fiind victime ale traficului de ființe umane. Cum vedeți, sunt foarte multe probleme legate de copii. Acestea necesită să fie examinate de urgență și găsite soluții adecvate de repunere a copiilor în drepturi. Copiii au dreptul la o dezvoltare normală în cadrul familiei și acel ajutor material mizer ce vine ➡

de la părinții de peste hotare nu poate substitui ocrotirea părintească și educarea copilului în sânul familiei. Acest lucru trebuie să fie înțeles nu numai de părinți, dar și de autoritățile competente, de întreaga comunitate.

- Datele statistice la nivel internațional vorbesc despre extinderea violenței în societate. În Republica Moldova, crește violența împotriva copiilor sau ... copiii devin mai violenți?

- Sunt crime săvârșite de tineri de până la 18 ani cu o cruzime deosebită, dar sunt mult mai multe cazuri când copiii sunt agresați de cei adulți, de asemenea, cu o cruzime de neînțeles. Nu cred, însă, că a crescut numărul acestor crime care constituie un pericol grav pentru viitorul țării.

Despre organul central de specialitate în domeniul protecției copilului

- Cine trebuie să decidă, până la urmă, crearea unei baze de date complexe, care să reflecte situația în care se găsesc, la ora actuală, copiii din Republica Moldova? Am căutat la MAI date statistice despre copiii ajunși victime ale abuzului sexual, dar mi s-au oferit doar cifre despre minorii care au abuzat sexual alte persoane. Poliția duce doar evidența cazurilor în care minorii sunt agresori.

- Sarcina creării unei baze de date complete ar trebui să fie responsabilitatea unui organ central de specialitate, subordonat Guvernului, care să ocupe de o dată problematica copilului și familiei. La moment, sistemul instituțional din Republica Moldova privind protecția copilului duce lipsa unei astfel de instituții. Ceea ce avem este Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului - un organ consultativ pe lângă Guvern, care este, însă, o instituție fragmentată, la care participă reprezentanții mai multor ministere și servicii. Consiliul nu are, conform statutului, puterea de decizie a unui organ administrativ și nici nu reușește să examineze și să soluționeze toate problemele ce țin de copii și familie, probleme care s-au înzecit în ultimii ani. Noi am propus să fie creată o asemenea structură specializată și o să prezentăm această propunere încă și încă o dată, până va fi creată.

În ceea ce privește numărul copiilor supuși violenței și abuzului sexual, în prima jumătate a acestui an vom efectua o analiză a cazurilor de acest gen. **Din câte știm, numărul cazurilor de abuz sexual a copiilor a crescut foarte mult. Implicați în acest gen de infracțiune sunt**

rudele, cunoscuții, chiar și tații vitregi al victimelor. Vrem să vedem care sunt cauzele și condițiile care au favorizat acest fenomen și care ar putea fi soluțiile diminuării lui.

- Sunt acum premize favorabile pentru a fi creată o instituție care să se ocupe de toate problemele copilului și familiei, din moment ce s-au mai făcut propuneri de acest gen, dar nu li s-a dat curs?

- În ultimii 10 ani, a fost mereu invocată lipsa resurselor financiare. Același motiv poate fi invocat și în acest an. În același timp, se fac foarte multe remanieri în structura Guvernului, apar noi ministere, altele se contopesc. Tot așa ar putea fi creat și, să zicem, un comitet național, o autoritate administrativă privind protecția drepturilor familiei și copilului. Conform Constituției, protecția drepturilor copilului, familiei și a maternității sunt o prioritate a statului. Așadar, trebuie să le tratăm ca prioritate! După câte cunosc, recent, în republică se pregătește o nouă reformă a administrației publice centrale. Să sperăm că în cadrul reformei va fi pusă în discuție și se va realiza și problema constituirii acestei structuri guvernamentale de un interes major pentru societate. De fapt, constituirea unor organe specializate în domeniul protecției drepturilor copilului este și o cerință a standardelor internaționale și europene, la care noi tindem să ne aliniem realizând Planul de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană. În acest context, amintesc și de campania lansată de Consiliul Europei, cu genericul „Să construim o Europă pentru și împreună cu copiii”, care își propune să ofere copiilor drepturi și să oprească violența.

Revenind la instituții, constatăm că Ministerul Educației se ocupă de educația copiilor, MAI se preocupă de problemele copilului care intră în conflict cu legea, iar Ministerul Dezvoltării Informaționale se implică doar în cazul când apare problema eliberării unui certificat, buletin sau al unui pașaport pentru copii. Apropo: sunt foarte mulți copii - noi i-am depistat la Ungheni, Călărași și în alte raioane - care au atins vârsta de 10-13 ani și nu au certificate de naștere, pe care autoritățile abilitate trebuie să le perfecteze imediat cum s-au născut acești copii. Ei știu cum îi cheamă de la mama și nu sunt înregistrați nicăieri. Procurorul din raionul Ungheni a făcut chiar și o sesizare ca instanța de judecată să oblige organele de înregistrare (primăria, oficiul stării civile) să elibereze certificate de naștere pentru 20 de copii cu o vârstă de peste 10 ani. Unii copii nu au părinți, în cazul altora părinții nu aveau nici un interes să-i înregistreze, iar o altă explicație este că primăria sau organul de înregistrare nu le primesc cererile sau le cer plată, deși eliberarea certificatului de naștere se face pe gratis. Sunt foarte multe probleme și noi ne confruntăm cu aceasta la fiecare pas.

Despre instruirea specialiștilor

- Majoritatea angajaților organelor de drept, procurorii și judecătorii văd în minorii care au săvârșit acte de violență niște infractori și aproape niciodată nu-i tratează ca pe niște victime ale mediului în care a trăit.

- Trebuie să constatăm că mai ales lucrătorii de poliție - dar și unii procurori, nu vreau să-i apăr - păstrează acea mentalitate veche a sistemului, potrivit căreia ei au un singur scop: să rețină și să închidă persoana care a comis ceva ilegal. Chiar dacă autorul ilegalității este un copil. Noi trebuie să operăm o schimbare de atitudine, iar fiecare caz în care

autorul infracțiunii este un minor să fie privit cu alți ochi, în contextul că minorul a avut un motiv pentru care a acționat așa, iar soluționarea situației de problemă care a generat infracțiunea depinde de cel adult, de comunitate. Este clar că trebuie instruiți reprezentanții organelor de drept care se ocupă de problemele copilului. Cândva era o regulă (veche, dar bună): inspectorul pentru problemele minorilor trebuia să fie și pedagog, și polițist. Și iată că aceleași cerințe sunt și acum: polițiștii care se ocupă de problemele copilului trebuie să aibă cunoștințe în pedagogie și psihologie, adică să aibă o bună pregătire specială.

- În responsabilitatea cui stă această pregătire a specialiștilor?

- Este sarcina MAI, dar și a Procuraturii Generale. Noi vrem să specializăm judecătorii, procurorii și polițiștii. De fapt, aceasta este și o cerință a standardelor internaționale și europene în domeniu. Facem deja primii pași: în toate procuraturile din teritoriu am numit câte un procuror responsabil de protecția drepturilor copilului și de delincvența juvenilă. Acești procurori au sarcina să se autospecializeze și să participe la seminarele de instruire pe care le organizăm la nivel național. Rămâne ca MAI să ne urmeze. Poliția trebuie să aibă un sistem de lucrători sau de structuri specializate, pregătite pentru a lucra cu copiii. Prin lege trebuiesc și structuri specializate în cadrul instanțelor de judecată, ca să știm că un anumit judecător examinează cauzele minorilor și că acesta participă în toate cazurile unde sunt implicați copiii. Este important ca și inspectorii pentru minori și moravuri, care sunt acum în cadrul organelor de poliție, să fie specializați și să se ocupe doar de problemele minorilor, dar nu de toată activitatea de descoperire a crimelor și combatere a criminalității.

- Aveți nevoie de susținerea sectorului asociativ și a organizațiilor internaționale specializate în protecția copilului la instruirea specialiștilor?

- Pentru a organiza un seminar republican, este nevoie de importante resurse materiale și umane. Noi am organizat mai multe conferințe și seminare în teritoriu - privind protecția drepturilor copilului, prevenirea și combaterea traficului de copii, implementarea formelor alternative la detenția copiilor - și am observat că sunt mai efective seminarele organizate cu concursul organismelor internaționale și a ONG-urilor. Este de învidiat, din punct de vedere organizatoric, activitatea Centrului „Amicul” din Chișinău care acordă un mare ajutor organelor de drept - și poliției, și procuraturii -, fiindcă face un lucru pe care, până acum, nu-l făcea nici poliția și nici alt organ. „Amicul” ne informează despre toate cazurile care cer intervenția poliției și a procurorului, se implică, în măsura atribuțiilor, în protecția drepturilor copilului. De asemenea, intervine cu echipe multidisciplinare în resocializarea copilului, ajutor de care are nevoie copilul la acel moment.

- Câți specialiști activează în cadrul secției pe care o conduceți?

- Suntem șase procurori, cu trei mari direcții de activitate: drepturile omului, inclusiv a drepturilor copilului, delincvența juvenilă și securitatea ecologică. Dacă am detalia doar drepturile omului, am vedea că e un câmp foarte larg de activitate, dar noi activăm cu acele resurse umane de care dispunem, având drept scop într-o măsură cât mai mare să protejăm copilul împotriva oricăror forme de abuz și violență.

Statistica violenței

- ▶ În majoritatea cazurilor, victime ale violenței domestice sunt femeile, acestea fiind urmate de copii. Potrivit statisticilor oficiale, anul trecut, 16 femei au decedat în urma violenței în familie, iar 24 de persoane s-au ales cu leziuni corporale grave. Experții independenți consideră că aceste date reprezintă doar vârful aisbergului, majoritatea cazurilor rămânând neraportate. Femeile supuse violenței, îndeosebi cele din localitățile rurale, nu se adresează organelor de drept pentru că nu au cred că acestea le-ar putea ajuta. Victimele preferă să tăinuiescă abuzul din cauza jerei, dar și pentru că le este frică de reacția agresorului.
- ▶ Potrivit sondajului de opinie realizat de CNPAC și CIVIS în noiembrie 2005, în toate regiunile republicii, 97,6% din persoanele chestionate consideră că în Republica Moldova există copii cărora li se aplică pedeapsa fizică. De asemenea, ei cred că, în medie, 37 % din copii sunt pedepsiți fizic. Și studiul „Îngrijirea și dezvoltarea timpurie a copiilor în Moldova”, realizat de UNICEF în 2004, arată că sunt bătuți în egală măsură atât copiii din sate și din orașe, cât și cei din familii sărace sau bogate. În același studiu, 58,4% din copii afirmă că sunt bătuți, în schimb, doar 11,5% din părinți consideră că își bat copiii. Potrivit datelor Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, cel mai frecvent abuz se manifestă prin neglijarea și bătaia copiilor. În ultimii ani, sunt înregistrate tot mai multe cazuri de abuz sexual, în special, față de copiii cu vârste cuprinse între 3 și 11 ani, în multe cazuri violatorul fiind rudă apropiată a victimei.
- ▶ Pe parcursul anului curent, la Cahul și Bălți ar putea fi deschise două centre pentru victimele violenței în familie. Mijloacele necesare în acest scop au fost prevăzute în Legea bugetului de stat pentru 2006. Actualmente, în republică există doar un centru (azil) pentru victimele violenței. Acesta se află în Chișinău și a fost deschis din mijloacele unor organizații neguvernamentale.

Neglijența ucide

CAZUL pe care îl vom prezenta de această dată este unul ieșit din comun. Un copil de cinci luni a murit din neglijență. Pentru moartea lui va răspunde penal doar mama copilului. Însă specialiștii care au desfășurat ancheta socială pe marginea acestui caz au descoperit faptul că vina ei nu este totală. Viața copilului putea fi păstrată, dacă reprezentanții structurilor de stat și-ar fi făcut datoria. Ei erau obligați să intervină la etapa în care se mai putea face ceva pentru acest bebeluș. Nu au intervenit și nici nu vor fi pedepsiți administrativ pentru neglijență. Este un caz tipic care arată clar cum răspunde sistemul din Republica Moldova la cazurile de abuz a copilului.

În seara de 19 octombrie 2005, la Spitalul „Emilian Coțaga” din Chișinău, secția malnutriție, a fost internată de urgență o fetiță de numai șapte săptămâni, adusă cu „Ambulanța” dintr-un sat din raionul Căușeni. După consultarea copilului, în fișa medicală a acesteia au fost trecute „ruptura coastelor și a țesutului moale a feței, rupturi genitale, hipotrofie și malnutriție”. Fiind într-o stare gravă, copilul a fost transferat în secția de reanimare. A doua zi, pediaterul Tatiana Macoleț a sesizat Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii despre acest caz, gestionat ulterior de Centrul „Amicul”. Cazul micuței paciente, Alexandra B., cerea și intervenția altor structuri din domeniul protecției copilului. Cu atât mai mult cu cât mama copilului venise beată la spital... Medicii îi dădeau Alexandrei doar 5% șanse de supraviețuire, fiindu-i depistată și o pneumonie bilaterală.

Cazul a fost preluat de Natalia Grapin, asistent social la Centrul „Amicul”. „Ne-a pus în gardă fracturile de coaste și rupturile genitale la un copil atât de mic. Când avem de a face cu copiii care sunt din raioane, luăm, de obicei, legătura cu specialistul în protecția drepturilor copilului din cadrul Direcției raionale de învățământ, tineret și sport. Specialistul de la Căușeni ne-a spus că familia B. nu este în lista familiilor problematice, luate la evidența direcției. Secretara primăriei sătești ne-a informat că părinții Alexandrei sunt foarte tineri – mama are 23 de ani, iar tatăl – 25 de ani –, că mai au încă trei copii, de 5,3 și 2 ani, și că ambii au degradat de beție, în special mama copiilor”. Tânăra familie locuia în casa unei mătuși.

La 22 octombrie, doi asistenți de la „Amicul”, împreună cu specialistul raional în protecția copilului, primarul, medicul de familie și asistenta medicală s-au deplasat la domiciliul Alexandrei. „Inițial, părinții au fost chemați la primărie. Prima impresie a fost dezastruoasă. Mama avea ochii tulburi și fața umflată a unei femei care suferă de alcoolism cronic.

Hainele erau foarte murdare, părul – nepieptănat de mult timp, iar pe față se vedeau multe vânătăi. Toate acestea vorbeau despre faptul că femeia era agresată de soț și că își neglija copiii”, povestește Natalia.

Pe tot parcursul discuției, soțul a acuzat-o de toate relele pe soție, învinuind-o că bea, în timp ce el se află la serviciu. Cu greu conștientiza faptul că creșterea copiilor nu este numai responsabilitatea soției sale. Întrebați din care motiv copilul lor cel mai mic avea coastele fracturate și rupturi genitale, cei doi părinți au dat următoarele răspunsuri:

Tata: „Am înțeles că a căzut de pe pat și i s-au rupt coastele”, „despre rupturi genitale nu știu nimic”;

Mama: „S-a rostogolit și a căzut jos de pe pat”. În privința rupturilor genitale: „Nu se ducea afară cu scaunul și am „ajutat-o” cu degetul, dar nu am nimerit unde trebuie”.

Era necesară evaluarea stării familiale și situația de siguranță a celorlalți trei copii, de aceea echipa de specialiști a mers acasă la familia B. Mirosul de urină i-a lovit în nas chiar de la intrare. Sărăcia și mizeria își pusese amprenta peste lucruri și copii. Cel trei micuți aveau hainele murdare, mult prea mari pentru ei, prinse cu ață în loc de elastic sau centură. Desculți (n.a. în luna octombrie), aveau năsururile înfundate și ochii cu urdori, din cauza răcelii. Grav era faptul că familia nu era săracă, avea o gospodărie mare, creșteau iepuri, o vacuță, însă mizeria îi copleșea. „Am discutat cu copiii și nu puteau să ne spună clar cum îi cheamă. Nu știau lucruri elementare. Băiatul mai mare, deși avea cinci ani, nu a putut să ne spună câți ani are și nici pe degete nu a știut să ne arate. Ei nu știau nici în ce sat locuiesc”. Întrebați unde e surioara lor cea mică, ei au spus că e la spital. „De ce a ajuns acolo?”. „Pentru că mama a bătut-o că făcea cacă...”. Copiii au spus că mama lor a scăpat jos copilul”, ne-a povestit Natalia Grapin. Se bănuiește că, fiind în stare de ebrietate, femeia a scăpat copilul jos, pe scări, fapt care a cauzat fractura coastelor.

Asistenții sociali au înregistrat mai multe gesturi ale copiilor care arătau afecțiune pentru mama lor, cum ar fi gestul de a se ține de poala hainei ei. Ei au evaluat că nu este necesar de a scoate copii din familie. Copiii aveau hrană, îmbrăcăminte.

Tinerej mame i s-a explicat cât de grav e ceea ce s-a întâmplat. I s-a adus la cunoștință că dânsa riscă să fie trasă la răspundere penală dacă se dovedește că este răspunzătoare pentru traumele cauzate copilului. De asemenea, ea riscă și tragerea la răspundere administrativă pentru neîndeplinirea obligațiilor părintești. Nu în ultimul rând, riscă o evaluare a capacității parentale, în scopul decăderii din drepturile părintești. Celor doi părinți li s-a spus că, timp de două săptămâni, să aducă casa în ordine, să înceteze cu consumul de băuturi alcoolice și să facă actele pentru cei doi copii care nu aveau certificate de naștere, inclusiv Alexandra.

Peste trei săptămâni, la o vizită repetată a doi asistenți de la „Amicul” și a Anei Gobjilă, membru al echipei multidisciplinare din cadrul CNPAC, s-a constatat că E.B. înțelesese că situația era gravă. Fața era dezumflată, nu avea vânătași. Copii erau mai îngrijiți.

... Alexandra s-a aflat trei luni în spital. Prin efortul medicilor, viața ei a fost salvată. Între timp, însă, se depistase că sugarul suferea de hidrocefalie. Fiind foarte slăbit - la patru luni cântărea 3 kg -, a fost chemată mama, să stea cu copilul. Acesta necesita o intervenție chirurgicală, dar pentru că fetița era prea slăbită, E.B. a fost trimisă acasă, cu copilul.

„Am sunat de mai multe ori în sat, să aflăm dacă părinții au reușit să facă actele copiilor. Ne gândeam să le trimitem și niște cadouri micuților. Vestea pe care ne-a dat-o primarul ne-a lăsat înmărmuriți: Alexandra decedase la 22 ianuarie, în brațele mamei sale”. Copilul fusese externat din spital - unde petrecuse cea mai mare parte de-a lungul scurtei sale vieți -, deși analizele lui indicau clar că acesta necesita în continuare îngrijire și supraveghere medicală.

La autopsie s-a constatat că copilul făcuse pentru a doua oară pneumonie, că avea insuficiență cardio-vasculară și hidrocefalee netratată. Părinții Alexandrei trebuiau să se prezinte cu copilul la operație în data de 20 ianuarie, însă ei nu am mers la spital, motivând lipsa de bani.

Împotriva E.B. a fost intentat dosar penal, femeia fiind învinuită în baza a trei articole a Codului Penal. Procurorul o acuză de lăsare în primejdie a fiicei sale minore care era în imposibilitate de a se salva, din cauza vârstei fragede. E.B. este acuzată și de cauzarea leziunilor corporale grave copilului, precum și de neîndeplinire a obligațiilor părintești.

CNPAC a cerut tragerea la răspundere a celor care nu și-au exercitat funcțiile de serviciu

În timpul anchetei pe care au desfășurat-o specialiștii de la „Amicul”, s-a constatat că, la trei săptămâni de viață, Alexandra fusese internată la Spitalul raional din Căușeni. Atunci, medicul de serviciu al secției de internare a anunțat, prin telefon, secția de gardă a Comisariatului de poliție Căușeni despre faptul că a fost internată E.B., cu copilul ei, care prezenta leziuni corporale sub formă de traumatism asociat, fractură a coastelor și comoție cerebrală. Explicația mamei a fost că... copilul a căzut din pat.

Fără a pătrunde în esența cazului, poliția din Căușeni a luat de bună explicația acesteia. CNPAC a sesizat asupra acestui caz Procuratura Generală și Procuratura din Căușeni. În răspunsul său, procurorul raionului Căușeni dă următoarea explicație: „În urma examinării anunțului, s-a stabilit că E.B. a lăsat copilul fără supraveghere pe pat, plecând să aducă vânița pentru baie și, când s-a întors, l-a găsit pe copil jos plângând”. Astfel, sesizarea medicilor către poliție a rămas fără nici un rezultat.

„Am rămas consternați de acest răspuns al procurorului. Nu s-a făcut nici o anchetă elementară, în urma căreia s-ar fi constatat că un sugar de 3 săptămâni nu se poate rostogoli, el nu are capacitatea fizică să facă acest lucru. Dacă polițiștii ar fi verificat declarațiile mamei neglijente, ar fi fost un alt „rezultat” al anchetei. Dar pentru că nu s-a bătut alarma la timp, s-a ajuns, în final, la decesul copilului”, afirmă Natalia, asistenta de la „Amicul”. Procurorul are un răspuns

și vizavi de rupturile genitale ale bebelușului: „Deoarece copilul nu-și putea satisface necesitățile fiziologice, pentru a-l ajuta, E.B. l-a introdus copilului degetul în orificiul anal”. Aceste afirmații sunt făcute în lipsa oricărei expertize, fiind luate drept veridice declarațiile mamei copilului. Poliția din Căușeni nu a verificat nici măcar unde este internat copilul, menționând un alt spital din Chișinău.

Poliția din Căușeni nu a cercetat cazul în familie, nu a dus convorbiri profilactice cu mama și tatăl copiilor. Fiind alcoolici, poliția trebuie să fie mai circumspecți.

Nici primăria sâtească nu și-a îndeplinit funcțiile comunitare. Doi copii din familia B. nu aveau certificate de naștere, familia nu a fost luată la evidență ca fiind una vulnerabilă; nu s-au purtat discuții profilactice cu părinții în scopul de a-i responsabiliza față de copii.

Consiliul raional nu s-a implicat sub nici o formă în soluționarea acestui caz, în afară de prezența specialistului în protecția drepturilor copilului în familie, la prima vizită a specialiștilor. Asistenții sociali de la „Amicul” au luat legătura cu șefa Direcției de învățământ, tineret și sport din Căușeni, cu solicitarea de a coopera în acest caz. „l-am rugat să revină în această familie și să țină sub control situația copiilor. Ni s-a răspuns cu un refuz. Motivele invocate au fost mai multe: că nu au transport, că au prea multe cazuri în gestiune, că specialistul pentru protecția copilului se afla în concediu de boală și nu are cine să o înlocuiască. Astăzi, avem un singur specialist în protecția copilului la un întreg raion! Am rămas, până la urmă, să lucrăm singuri la acest caz”.

În opinia specialiștilor de la „Amicul”, acest caz este grav pentru că CNPAC a sensibilizat toate structurile posibile, atrăgându-le atenția că copilul se află în stare gravă, nu s-a făcut nimic pentru el. Alexandra a murit. Cea care va răspunde pentru moartea ei va fi mama, o ființă nenorocită care a suferit toată viața ei, fiind marginalizată în familia biologică și, apoi, umilită și neiubită de soțul ei. O viață de frustrări în care lipsa de dragoste și înțelegere a celor din jur au aruncat-o în brațele alcoolului.

Îmi amintesc de un film din perioada sovietică care se numea „Nimeni nu este judecat pentru indiferență”. Nici astăzi, nimeni nu e judecat pentru nepăsare. Neglijența nu este pedepsită, deși, din cauza acesteia, mor copii.

„Considerăm că acest caz leșit din comun necesită implicarea cât mai activă a organelor competente. Ne exprimăm indignarea și dezaprobăm pasivitatea instituțiilor care au fost sesizate încă în luna septembrie, încă care nu au întreprins nici o acțiune pentru asigurarea securității copilului”. În scopul asigurării intereselor și drepturilor minorei A.B., CNPAC vine cu rugămintea să interveniți la soluționarea cazului prin

- *examinarea cazului și asigurarea securității copiilor;*
- *tragerea la răspundere administrativă a instituțiilor și profesioniștilor care nu au intervenit în examinarea și soluționarea cazului în interesul superior al copilului”.*

(Din sesizarea CNPAC către Procuratura Generală)

Nu există un concept strategic unic de dezvoltare a capacităților resurselor umane din domeniul protecției copilului

Antonina COMERZAN,
coordonator protecție
la Fundația „Terre des hommes”

Reforma instituțională pentru sistemul protecției copilului constituie astăzi un imperativ din mai multe considerente.

Actualul sistem de protecție a copilului și familiei parcurge o perioadă dificilă. Avalanșa problemelor care s-au abătut asupra familiei și copilului în ultimii ani

impune o abordare nouă din partea structurilor statului, atât la nivel local, precum și la cel național.

Pomind de la faptul că protecția copilului este o parte componentă a protecției sociale, acțiunile de susținere vizează, în primul rând, partea materială. Totodată, nu vom uita că orice situație de dificultate necesită o abordare complexă, pe o perioadă determinată de timp, cu evaluarea și monitorizarea efectelor intervențiilor.

De aici și-a luat începutul vechea problemă - necesitatea creării unui sistem instituțional capabil să asigure protecția copilului și familiei.

În ultimii 10-12 ani se discută, la diferite niveluri, problema fragmentării între diferite ministere a responsabilităților pentru acțiunile de protecție a copilului. În urma examinării acestei situații, tot mai mulți specialiști susțin ideea creării unei structuri unificate pentru protecția copilului la nivel central, cu structuri și la nivel local. Această structură să fie abilitată cu responsabilități depline în domeniu, care ar permite abordarea integrată a politicilor și realizarea lor practică.

Analizând activitatea specialistului pentru protecția drepturilor copilului la nivel de raion, constatăm că acesta are în responsabilitatea sa un număr enorm de copii și familii care se confruntă cu multiple probleme de ordin juridic, material, relațional etc. Realitatea ne demonstrează că doar un singur specialist nu reușește să răspundă așteptărilor și să asigure calitatea serviciului. Multitudinea problemelor unui copil sau a unei familii necesită implicarea suplimentară a juristului, asistentului social, psihologului, medicului, adică a unei echipe multidisciplinare, capabile să acorde asistență profesionistă pe fiecare caz. Această echipă ar constitui structura administrativă de protecție a drepturilor copilului la nivel raional.

La nivel de comunitate, aceste funcții vor fi promovate de un sau doi specialiști cu pregătire specializată în domeniul social. Acest specialist va realiza activitatea de protecție a copilului din comunitate cu suportul Consiliului local pentru protecția drepturilor copilului.

Inițiativa UNICEF - de a institui funcția de avocat al copilului în 1998 - nu a fost evaluată de către structurile

statale după doi ani de funcționare. Crearea Secretariatului executiv al Consiliului național pentru protecția drepturilor copilului n-a devenit un echivalent al avocatului copilului. Instituția avocaților parlamentari poate servi drept model pentru a promova instituția avocatului copilului, instrument de monitorizare și, așa zice, de „veghere” asupra situației copilului din Republica Moldova.

Situația protecției copilului în dificultate a devenit prioritară pentru mulți actori sociali. În același timp, comunicarea între parteneri lipsește, acțiunile întreprinse nu se coordonează. Astfel apare necesitatea elaborării unui mecanism regulator, de coordonare a activităților partenerilor sociali. Acest mecanism va contribui la eficientizarea asistenței copilului și familiei prin diversificarea serviciilor acordate și sporirea calității acestora.

Reforma oricărui sistem necesită o bună cunoaștere a situației. Spre regret, astăzi nici o instituție nu cunoaște toate aspectele condiției copilului și familiei din Republica Moldova. În această situație, nu poate fi adoptată nici o decizie sau prognozat un rezultat, bazat pe date, cifre, statistici etc. Buletinele statistice ale diferitor ministere reflectă situația copilului sub propria prismă departamentală, astfel, purtând caracter fragmentar, fără a avea un tablou integrat al situației copilului în RM. În aceste condiții se impune elaborarea unei strategii de colectare a datelor /informației despre condiția copilului și mecanismului de analiză a informației.

Cadrul legal în protecția copilului este în continuă perfecționare, dar mecanismul de aplicare a prevederilor legale este în întârziere. Spre regret, acest fenomen este caracteristic și pentru alte domenii. Dacă nu se va recurge la urgentarea elaborării mecanismelor de aplicare a prevederilor legale în domeniul vizat, atunci reformarea sistemului de protecție a copilului va purta un caracter mai mult declarativ, iar rezultatele se vor lăsa așteptate.

Sistemul de perfecționare a cadrelor din domeniul social cuprinde categoriile profesorilor, medicilor, asistenților sociali, juriștilor. În același timp nu există un concept strategic unic (de stat) de dezvoltare a capacităților resurselor umane care activează în domeniul protecției copilului. Majoritatea formărilor sînt promovate la inițiativa și cu sprijinul structurilor neguvernamentale, din care motiv conținuturile poartă un caracter fragmentar și reflectă de cele mai dese ori strategiile promovate de aceste organizații în domeniul protecției drepturilor copiilor.

Sistemul de referire a cazurilor de maltratare a copiilor

În ultimii ani, în limbajul specialiștilor din domeniul protecției copilului a intrat un termen nou – „sistemul de referire a cazurilor”. Îl putem auzi, de obicei, fie într-un context în care este semnalată absența acestuia, fie când se discută despre prezența lui la o scară mică, doar în municipiul Chișinău. Dacă acest sistem ar funcționa și în restul Republicii Moldova, ar fi mult mai repede identificați copiii aflați în dificultate, iar specialiștii în protecția copilului ar putea interveni prompt și eficient în acordarea serviciilor necesare acestor copii.

„Asamblarea” sistemului de referire a cazurilor în domeniul protecției copilului este un obiectiv important al statului și al societății civile care activează în acest domeniu. Deși legi separate responsabilizează și polițiștii, și administrația locală, și asistenții sociali să ia măsuri atunci când depistează un copil în dificultate, se constată, de facto, că nu există intervenția necesară din partea lor nici chiar în cazuri grave de abuz asupra copilului.

Ce înseamnă un sistem de referire a cazurilor?

Este un sistem cu mai mulți actori sociali, în care fiecare dintre ei are responsabilități clare vizavi de protecția copilului. Este important ca acești actori sociali nu doar să-și îndeplinească propriile responsabilități, ci să fie și în colaborare, construind punți de comunicare eficientă între ei. Ei trebuie să fie legați printr-o relație de parteneriat atunci când depistează și trebuie să soluționeze cazul unui copil aflat în dificultate. Evident, trebuie să existe și o anumită procedură de intervenție, unică, în cazurile de maltratare a copilului, care să implice toți acești actori. cu acțiuni concrete.

Centrul „Amicul” din Chișinău a reușit să creeze un sistem de referire a cazurilor, în care s-au inclus structuri statale și neguvernamentale din domeniul protecției copilului. „Amicul” - un proiect al Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) - acordă sprijin copiilor abuzați și neglijăți, antrenând în acest proces un șir întreg de specialiști: medici, polițiști, procurori, asistenți sociali, specialiști ai Direcției protecția copilului a Primăriei mun. Chișinău. Daniela Sâmboteanu-Popescu, președinta CNPAC, spune că lipsa unui sistem de referire a cazurilor la scară națională face ca mulți copii din mediu rural, abuzați și neglijăți, să rămână în continuare să sufere, fără ca cineva să intervină și să întrerupă suferința lor. Din lipsa acestui sistem, „Amicul” întâmpină dificultăți atunci când se implică în soluționarea unui caz de abuz a copilului a cărui domiciliu este în afara mun. Chișinău. Asistenții sociali de aici fie că nu găsesc sprijinul la specialistul în protecția copilului din raion, fie că solicitările lor sunt neglijate de primari sau constată că copilul putea fi ajutat cu mult mai devreme, dacă medicul de familie sau polițistul de sector ar fi semnalat cazul către alte structuri specializate sau dacă ar fi luat măsurile necesare.

„Când un caz de abuz asupra unui copil ajunge la

Centrul „Amicul” și constatăm că viața acestui copil este pusă în pericol dacă se întoarce acasă, ceea ce facem în primul rând e să implicăm toți actorii sociali de care este nevoie pentru a rezolva acest caz. În primul rând, informăm despre cazul respectiv Direcția pentru protecția copilului din cadrul Primăriei mun. Chișinău. Centrul lucrează de mai mulți ani în colaborare cu această direcție. Apoi, luăm legătura cu unul dintre centrele de plasament temporar al copiilor, unde copilul se poate afla câteva nopți până se clarifica situația acestuia. În cazul în care copilul are semne fizice ale maltratării, este evident cine trebuie să se ocupe, pe altă linie, de acest caz – organele de ordine publică. Acestea vor colecta probele necesare, vor efectua expertiza medico-legală.

Este foarte important ca semnalarea cazului către poliție să aibă loc în termeni cât mai scurți, deoarece probele pot fi acumulate în primele 2-3 zile din momentul maltratării copilului, cât timp sunt „proaspete”. Un alt semnal către poliție – și anume către inspectorul responsabil de sectorul în care își are domiciliul acest copil – vine și de la Direcția pentru protecția copilului.

În acest fel, noi antrenăm toți actorii sociali care trebuie să-și îndeplinească funcțiile în raport cu acest caz. Însă în alte cazuri, sistemul de referire poate fi mult mai larg, incluzând servicii de asistență socială, de asistență psihologică, de asistență medicală, servicii juridice, servicii de ajutor material a copilului. Foarte des se întâmplă ca un copil maltratat fizic să aibă nevoie de hrană, încălțăminte și îmbrăcăminte”.

Comunicare eficientă și cooperare

Când vorbim de un sistem de referire a cazurilor, nu vorbim doar despre îndeplinirea de către fiecare actor social a funcțiilor sale și a rolului său. Este important ca fiecare actor să-și vadă locul în procedura de intervenție în cazul copiilor aflați în dificultate, nicidecum să nu se perceapă pe sine ca pe o structură separată. Numai prin cooperare și conjugarea intervențiilor pe un singur caz se poate obține cel mai bun rezultat în recuperarea unui copil sau a unei familii. „Dacă un caz de abuz a copilului a fost identificat la spital, poliție sau de către primărie, toate aceste structuri trebuie să respecte aceeași procedură pentru ca să fie asigurată siguranța copilului. Un profesor poate să protesteze: „Dar de ce trebuie să mă îngrijesc eu de siguranța copilului? De acest lucru trebuie să se ocupe poliția sau primăria”. Conform actelor normative actuale, un cadru didactic are puterea de a examina situația copilului și de a constata dacă este sau nu pusă viața copilului în pericol dacă este trimis de la școală acasă. Este important ca în momentul în care apare o sesizare de maltratare a copilului, indiferent la care verigă a acestui lanț ea apare, consecutivitatea pașilor de soluționare a fiecărui caz trebuie să fie respectată. Dacă respectiva instanță nu este competentă să soluționeze problema la etapa respectivă, aceasta trebuie să-l direcționeze înspre altă structură, de stat sau neguvernamentală”, spune Daniela Sâmboteanu-Popescu.

Crearea unui sistem de referire a cazurilor în domeniul protecției copilului este una din bunele practici, implementate în toate statele dezvoltate.

Cercul vicios al violenței

Violența nu apare din nimic. „Mai mult ca probabil că un copil agresiv l-a „moștenit”, fără voia lui, pe tatăl sau pe mama sa. Violența se perpetuează din generație în generație. Sunt mecanisme psihice care determină, dincolo de voința acestui copil, reiterarea comportamentului agresiv al părinților sau al altor persoane care l-au abuzat la un moment dat. Violența marchează puternic psihicul uman, lăsând urme adânci. Asemenea unui dop de plută, urmările unui act de violență vor ieși numaidecât la suprafață”. Îmi spune aceste lucruri un psiholog experimentat, practicant, care stă aproape zilnic față în față cu victime ale violenței fizice sau verbale. Am ales să discut cu Ana Chirsanov, psiholog în cadrul Organizației Internaționale de Migrație, pentru că tocmai psihologul joacă un rol esențial în procesul de recuperare al victimelor violenței și în procesul de identificare a acestora, în cazul victimelor minore.

Pentru un specialist care activează în sistemul de protecție a copilului și familiei este foarte important să cunoască mecanismele psihice care se includ atunci când o persoană este supusă violenței. Înțelegerea funcționării acestora ne permite să realizăm faptul că, în comportamentul uman, totul se bazează pe „cauză-efect” și că nici un copil nu se naște criminal, ci devin ca atare în momentul în care sunt împinși spre crimă; că agresivitatea se transmite din generație în generație atunci când nu se intervine, prompt și profesionist, pentru a opri acest flagel. În Republica Moldova, violența domestică a atins cote de neimaginat, iar victimele ei sunt, în primul rând, copiii.

Potrivit statisticilor, în familia moldovenească, agresorul este, de cele cele mai multe ori, tatăl care, de regulă, consumă băuturi alcoolice. Violența acestuia se exprimă, în primul rând, prin pedeapsa corporală aplicată asupra soției sau copiilor, adică bătaia. Sunt foarte rare cazurile când un părinte violent se limitează doar la agresivitatea verbală. „Printre copiii cu care lucrez sunt foarte mulți acei care suferă de diverse traume psihologice provocate de violența părinților. În timpul consilierii, constat că anume copiii au fost și rămân cei mai neprotejați în fața bestialității celor maturi. Și vecinii, și la școală se știa că acești copii sunt bătutăți în familie, însă nimeni nu s-a implicat, nimeni nu le-a întins o mână de ajutor. Doar în câteva cazuri părinții au fost avertizați. Nici chiar învățătorii care, după părinți, sunt principalele persoane cu care se întâlneau, zilnic, acești copii. De multe ori, profesorii cunosc faptul că un anumit copil este agresat în familie, dar nu iau nici o atitudine: fie că sunt prea ocupați, fie că e vorba de nepăsare, fie că ei nu cred că se va schimba ceva în urma intervenției lor”. Psihologul Ana Chirsanov consideră că lipsa de implicare a societății în stoparea violenței asupra unui copil agresat este a doua nedreptate care se comite în raport cu acesta, după actul de violență propriu-zis.

Unde dă tata, crește...ura

Vrem sau nu vrem, psihicul uman are reacții specifice la experiențele traumatizante, reacții pe care psihologii le cunosc foarte bine. O victimă a violenței nu poate să se detașeze simplu de trecutul său, cât de mult și-ar dori. Până la urmă, pentru a nu păși pe urmele unui părinte-agresor, copilul abuzat va avea nevoie de consiliere psihologică dacă își dorește să devină un bun părinte. Tatăl sau mama, agresori fiind, l-au proiectat într-un cerc vicios – agresivitatea naște agresivitate – pe care e greu să-l rupi fără ajutorul psihologului. De una singură, această persoană ar putea să iasă înfrântă în lupta invizibilă cu legile psihicului uman.

Există în societatea noastră concepția greșită cum că o persoană care a suferit din cauza unui tratament violent nu-l va repeta niciodată în raport cu alții, în special cu copiii săi. Nimic mai fals, spun psihologii. „E la fel de greșit ca și în cazul unui copil crescut la orfelinat sau la școala-internat, despre care se crede că nu-și va abandona niciodată propriii copii. Cunosc o mulțime de exemple a unor tinere orfane, educate fără părinți care, atunci când au născut, și-au părăsit copiii. Ele, care nu au cunoscut niciodată căldura și atașamentul matern, nu au avut de unde să simtă dragoste pentru micuții lor...”. Revenind la tema violenței, Ana povestește cazul unui copil în vârstă de opt ani, violat de către niște adolescenți în subsolul unei case. Mama acestuia a descoperit întâmplător abuzul fiind împreună cu el în vizită la o rudă. Intrând pe neașteptate în odaia copiilor, dânsa a surprins o scenă șocantă: fiul ei îl dezbrăcase pe verișorul mai mic și încerca să-i facă ceva cu organul său sexual. Luat la întrebări, copilul a povestit, plângând, groaznica întâmplare.

„Există o legitate a psihicului nostru care se numește „identificarea victimei cu agresorul”, când copilul care a fost agresat, fizic sau verbal, se va identifica în mod inconștient cu agresorul său și, la un moment dat, în mod spontan, va proceda la fel cu altcineva. Cu siguranță vi s-a întâmplat să auziți cu câtă înverșunare îi spune copilul unui tată care-l snopește în bătai: „Eu, când voi crește mare și voi avea copii, nu voi face niciodată așa ca tine!”. Însă, când ajunge mare, se pomenește că mâna i se ridică automat să plesnească peste gură fiica sau feciorașul. Și o face cu aceeași cruzime cu care îl lovea mama sau tata demult, în copilărie. Iată că gestul care l-a produs atâta suferință atunci și pe care l-a urât din toată inima, îl comite chiar el, matur fiind. Din păcate, prea puțini își pun întrebarea „De ce am fost bătut?”, ci, dimpotrivă, spun cu mândrie: „Tata m-a bătut și a făcut om din mine”... În concluzie, și el poate să lovească într-un copil lipsit de apărare.

Evident că și limbajul violent al unui părinte-agresor poate fi reprodus cu exactitate, peste ani, de către copilul-victimă. Și acest comportament este imitat în mod inconștient. „Toanto”, „proasto” – pot să se rupă de pe buzele unei victime a violenței verbale fără ca aceasta să-și dea seama de ce a „uitat” suferința sa din copilărie și promisiunea pe care și-a făcut-o sieși că nu se va comporta „niciodată” la fel... Chiar dacă conștiința noastră pare să „ierțe” scenele de violență care ne-au traumatizat, inconștientul nu uită niciodată nimic.

- Lipsa de implicare a societății în stoparea violenței asupra unui copil agresat este a doua nedreptate care se comite în raport cu acest copil, după actul de violență propriu-zis.
- Violența în școli nu este o raritate.
- O mărturie a ceea ce li se întâmplă copiii – în familie, la școală, în stradă – sunt desenele lor.
- Cadrul didactic trebuie să fie inclus în sistemul de identificare a cazurilor de violență asupra copiilor.

Violența verbală

Deși cuvântul – instrumentul nepalpabil de agresiune asupra copilului – lasă o traumă mai adâncă decât o lovitură cu palma – un alt instrument de agresiune, palpabil –, cel mai adesea persoanele care face uz de cuvinte cu încălcătură violentă, rămân nepedepsite. Ba mai mult ca atât: societatea noastră nu taxează niciodată un atare comportament al părinților, profesorilor sau al altor subiecți care ataca verbal copiii, considerând că aceștia aduc copilul pe drumul cel bun. Această „îngăduință” permite ca mii de copii din Republica Moldova să sufere în tăcere, fiind terorizați prin cuvinte grele și, cel mai adesea, necenzurate.

Agresivitatea verbală este o formă a violenței extrem de des întâlnită în societatea moldovenească, însă complet neglijată de organele de protecție a copilului. Ea nu poate fi pedepsită de nici o instanță, din simplul motiv că cei din jur o tolerează ca pe ceva firesc. Violența verbală nici nu a fost consemnată în Codul Penal drept o formă directă a violenței. Adevărul e că limbajul blamant sau vulgar afectează enorm psihicul și personalitatea copilului, creându-i un puternic complex al inferiorității. Psihologul Ana Chirsanov atrage atenția că suferința copilului în cazul agresiunii verbale este nemărginită și cu efecte de durată. Violența verbală fisurează și chiar frânge personalitatea multor copii, deoarece puțini sunt acei care se pot apăra de ea.

„Am cunoscut o tânără draguță, care mi-a mărturisit că mama ei i-a spus mereu, în bătaie de joc, cum că „are ochi mărunțel ca niște cheutori la pufoaică”. Sincer, nici nu mi-aș fi imaginat vreodată că poți face o astfel de comparație... Această agresiune verbală i-a format pacienței mele un puternic complex de inferioritate. Tot ea mărturisea că mama o făcea „buzată”. „Încă din copilărie, am încercat în permanență să-mi strâng buzele, ca să pară mai mici, cu toate că cei din jur îmi spuneau că am o gură frumoasă”... Prin nechibzuirea obișnuită de a-și eticheta copiii cu porecle jignitoare, părinții „contribuie”, în cele mai dese cazuri, la stigmatizarea propriilor copii. Un copil căruia părintele i-a spus că ar fi „clăpăug” își va lăsa părul lung, pentru a-și acoperi urechile. El va crede despre sine că este mai urât și, deci, inferior celorlalți, se poate închide în sine, izolându-se”.

Violența în școli

Violența în familie provoacă, de multe ori, o reacție în lanț. Un copil bătut acasă poate avea la școală un comportament retras, pasiv, depresiv, nu poate să învețe, refuză să ia parte la activitățile școlare. Ca efect al acestui comportament, colegii încep și ei să-l agreseze, profesorii îl fac mereu cu ou și oțet, copilul ajunge un fel de țap ispășitor al clasei. „Nu numai acasă, dar și la școală copilul este supus unui adevărat tir de violență verbală de care nu mai are nici o scăpare. De aici și eșecul școlar, și sindromul vagabondajului. Suferința acestuia este amplificată de faptul că este umilit în public, față de ceilalți copii din clasă, care pot să râdă și să-și bată joc de el. Uneori, copilul ar accepta să fie luat la palme, decât să fie numit în fel și chip. Mi s-a întâmplat să aud de la un elev din clasele primare că profesoara i-a aruncat în față, în timpul lecției: „Maică-ta este prostituată în Turcia, de aceea nu are cine te educa”. Fiți de acord, un asemenea comportament este absolut inadmisibil pentru un pedagog. Acum lucrez cu un băiețel de 6 ani care, fiind agresat acasă, se prezenta la școală cu temele nepregătite. Din acest motiv, învățătoarea îl numea cu cele mai jignitoare cuvinte – „prost”, „debil”, „nenormal” – fapt care i-a făcut pe colegii lui de clasă să creadă că au voie și ei să procedeze la fel, imitând atitudinea învățătoarei. Astfel, bietul copil era huiduit și imbrâncit de cum pășea pragul școlii. În asemenea situații, copilul se simte exclus atât din familie, cât și din societate. Iar în unele cazuri acești copii-victime pot dezvolta un comportament plin de cruzime față de alții mai mici sau față de animale, deoarece

știe, de la proprii părinți, cum să bată și cum să tortureze”, ne spune Ana Chirsanov.

Tot din experiența doamnei psiholog aflăm că violența în școli nu este o raritate. „Am cunoscut o fetiță de 7 ani, foarte inteligentă, care a fost în terape pentru că avea eșec școlar. I-am propus, ca de obicei, să-mi deseneze ceva. A schițat repede ceva, dar când i-am propus să-și semneze lucrarea, brusc a roșit și a început să tremure. După ce a scris doar două litere, s-a oprit. Am văzut că s-a întâmplat ceva și am întrebat-o:

– De ce nu-ți continui scrisul?

– Nu pot.

– De ce?

– Pentru că scriu foarte urât.

– Cine ți-a spus acest lucru?

– Învățătoarea mea.

Și imediat a început să-mi arate cum învățătoarea îi trage pe copii de păr la lecții.

– Ne ia strans de coșite, uite-așa, apoi ne învârte și ne azvârle pe jos. Poți ateriza și în fundul casei, și chiar sub bancă. Unii copii se lovesc de scaun, de pereti, încep să plîngă.

– Și pe tine te bate?

– De câte ori! Mă lovește cu capul de bancă. Mă lovește așa de tare... Când nu scriu frumos o literă, îmi dă cu palma peste cap până ajung cu fruntea de caiet...

Am întrebat-o dacă părinții ei au fost la școală, să discute acest comportament cu respectivul pedagog.

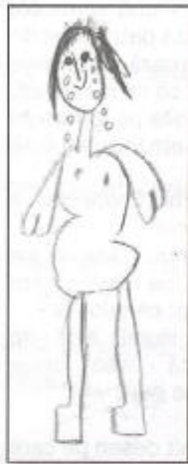
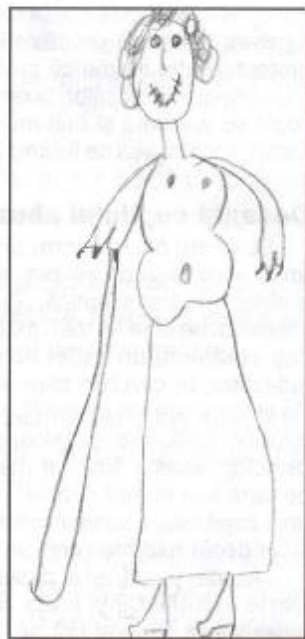
– A fost, o singură dată, bunelul la învățătoare, dar nu a găsit-o acasă. Și ea mă bate mai departe.

Am rugat-o pe fetiță să-mi facă două desene: unul în care să-mi arate cum o bate profesoara, iar în altul – ce ar opri-o pe profesoara ca să nu-i mai bată pe elevi. Am rămas surprinsă de ambele desene. În primul, învățătoarea apărea cu o bătă în mână și cu unghii ca niște ghiare, iar în loc de dinți – niște colți ascuțiți. Pe sine, fetița s-a desenat mică, cu șiroaie de lacrimi mari pe față. În al doilea desen, învățătoarea avea aceeași statură cu fetița și nu avea mâini – pentru a nu mai putea lovi pe nimeni. În ambele desene fetița s-a desenat fără halne. Am întrebat-o de ce nu are rochiță sau pantaloni, însă nu a putut să-mi dea un răspuns. De fapt, această goliciune poate fi interpretată ca o lipsă totală de apărare în fața profesoarei agresive. E un mesaj nonverbal, exprimat prin desen.

Am aflat apoi cum o cheamă pe respectiva profesoară și am sunat-o pe mama copilului. Ea mi-a spus că nu are timp să meargă la școală. De fapt, femeia a recunoscut mai târziu că îi este frică să se implice, pentru ca nu cumva învățătoarea să-i persecute și mai mult copilul. Până la urmă, dânsa a înțeles din ce motive fiica ei are note proaste. Cum putea să învețe acest copil, când ea tremura de groază numai la vederea învățătoarei? Cu un asemenea „pedagog”, copila era absolut nefericită.

Această istorie a avut un final fericit. Psihologul s-a implicat, a telefonat la șeful secției raionale de învățământ și a semnalat cazul, fără a divulga identitatea copilului.

Prima reacție a șefului fost una „tradițională”: „Dar

este imposibil, doamnă, copilul inventează!". Într-adevar, uneori copiii pot să fabuleze, dar nu în asemenea măsură. Când lucrează cu ei un psiholog, copiii marturisesc prin desenele lor ceea ce li se întâmplă. Mi s-a spus să revin cu un telefon peste trei zile, când am aflat că acea învățătoare va fi concediată", spune Ana. Mai târziu, a aflat și despre progresele la învățătură a micii sale cliente.

Dar sunt mulți alți copii care suferă la școală din cauza tratamentului violent al profesorilor. Nefiind opriți de nimeni, nici de conștiința lor, ei consideră că pot face ceea ce vor cu elevii. „Există o lășitate a părinților a căror copii sunt agresati la școală de către învățători. Lor le este frică să protesteze din teama că profesorii se vor înverșuna și mai mult împotriva copiilor, taxandu-i cu note proaste și, astfel, copiii se vor simți și mai mult excluși. Din păcate, în unele cazuri, tocmai așa se întâmplă”.

Desenul copilului abuzat

Când am auzit, pentru prima dată, despre identificarea unui abuz sexual asupra unui copil mic în baza unor desene, am fost sceptică. „Cum poate un copil să deseneze coșmarul pe care l-a trăit, mai ales dacă e mic? Și, apoi, cum poți considera un astfel de desen drept o dovadă pentru judecător, în cazul în care acest caz a ajuns în instanță? Ce valoare are un desen?”, m-am întrebat atunci. Desenul copiilor, însă, are o valoare extrem de mare pentru un psiholog, acesta fiind un mesaj codificat despre traumele pe care le-a suferit copilul. Pentru Ana Chirsanov, desenul unui copil este o sursă importantă de informație, mai sigură chiar decât relatarea copilului.

„A., de 9 ani, și-a desenat niște dinți foarte mari și foarte ascuțiți. Dinții arată că acest copil are foarte multă agresivitate, furie și ură acumulată în el. Această violență introctată se va manifesta, peste un timp, asupra altor copii sau asupra propriei persoane. Și unghiile ascuțite sunt un indiciu al agresivității. Fiind acum prea mic, A. îl e frică să și-o manifeste, dar ea se adună. Tot mai multă. Asemenea unei bombe cu efect întârziat, nu știi când și unde va exploda. De obicei, acești copii devin violenți cu animalele, în special cu pisicile. Distracția cea mai mare a unui băiețel era să aducă acasă pisici întâlnite în stradă, să le apuce de coadă și să le izbească de pereți.

Agresorul lui A. este chiar mama lui, o persoană nevrotică, foarte agresivă, care își urăște copiii. A născut patru copii de la patru bărbați care au părăsit-o. Își terorizează odrasele pentru orice fleac: că nu merg cum trebuie, că nu mănâncă, că nu privesc „ca lumea”, că nu și țin mâinile pe genunchi etc. Când a venit la mine, A. avea vânătași. L-am întrebat ce-a pățit. „M-am lovit”, mi-a spus.

– Dar nu puteai să te lovești aici, sub barbă. Poate cineva te-a piscat?

– Hmm... Mama s-a supărat pe mine că am schimbat canalul TV.

– La ciupit atât de tare, că avea urme negre pe gat”.

Un alt desen pe care Ana îl solicită micilor săi „pacienți” să și imagineze că poate pleca pe o corabie spre o țară frumoasă. Misiunea lui e să deseneze la bord persoanele pe care ar dori să le ia cu sine în această călătorie. „L-am propus acest desen surorii lui A. Ea s-a desenat pe sine și pe sora cea mică, de 2 ani,

lata un desen foarte elocvent cum un copil se identifică cu agresorul. Autorul desenului a fost desebri martorul unor scene de agresiune ale tatălui asupra mamei sale, inclusiv și de agresiune sexuală. În desen, el apare în postura de agresor al mamei, având aceeași statură cu ea și cu mâna pe corpul ei. În același timp, copilul și-a desenat și sie, și mamei sale ochi mari, ceea ce semnifică spaimă, multă spaimă. Mama copilul se plângea că o lovește de multe ori, ea se simtea neputincioasă.

pe care o iubește foarte mult. Am întrebat-o pe cine i-a lăsat pe mal, căci erau multe persoane acolo. Ea mi-a spus:

– Mătușa, învățătoarea...

– Și mama?

Auzind întrebarea, fetița s-a alertat, a spus repede „nu, nu” și a început să o deseneze pe corabie, în grabă, și pe mama ei. A făcut-o de frică, ca nu cumva să-mi dau seama că ea nu o dorește pe mama sa pe corabie și nu cumva să-i spun mamei ei despre aceasta”.

În opinia psihologului, mama respectivă este un adevărat dușman pentru copiii săi. Aceștia nu și doresc altceva decât să plece de lângă ea, înapoi, la internat, unde s-au aflat o perioadă. „Dacă nu vor fi ajutați să trăiască într-un mediu fără violență, acești copii vor mai crește puțin și vor fugi de acasă. Nu tot timpul familia biologică este un cel mai sigur loc pentru copil. În cazul lui A., el este bătut foarte des, i se spune că seamănă leit cu tatăl său și că va crește un bandit, că nu e bun de nimic, etc. Agresivitatea are o gamă variată de metode prin care să și terorizeze copiii, îi agresează și în public, dar fără să observe cei din jur. Ea poate să-l piște foarte tare, să-l împingă dureros. Din păcate, având grave probleme psihice, nu se poate lucra cu ea. Dânsa recunoaște că a crescut într-o familie foarte autoritară, se pare că a fost bătută rău în copilărie”.

Pe pereții din cabinetul Anei sunt multe astfel de desene „grăitoare”. În afară de mesajul psihologic pe care îl poartă, aceste desene ne mai vorbesc și despre altceva. „Avem metode primitive de a face „om” dintr-un copil cu ajutorul bătel. Metodele corecte de disciplinare a copiilor nu au cum se face cunoscute la scară largă, pentru că, având o populație mai mult rurală, la sate există o acută lipsă de informație privind educația în familie. Respectiv, și violența există mai multe în sate...”.

Numai Pavel Stratan a putut să dea, în cântecele sale, o alură de nostalgie bătailor din copilărie. Un psiholog, însă, nu poate fi indus în eroare: în spatele acestor cântece, se ascunde multă suferință trăită în copilăria cântărețului.

Ilona, în vârstă de 12 ani, a fost traficată la Moscova. În fiecare zi, traficanta de origine română o obliga să stea în cărje la marginea drumului și să simuleze că este invalidă, cerând bani trecătorilor. În desenul pe care l-a lăsat Anei, Ilona este de aceeași statură cu agresivitatea sa, însă fără mâini. „Lipsa mâinilor în desen arată imposibilitatea copilului de a se apăra. În același timp, Ilona și-a desenat dinți ascuțiți, indiciu al agresivității introiectate. Traficanta a fost desenată fără ochi, din dorința fetei de a nu fi văzută când va evada din trafic. Fiind un copil curajos, a fugit la poliție în ziua în care traficanta sa nu a venit, ca de obicei, să-i ia banii”.

Controlul furiei

Când un părinte este foarte furios

STOP! Pleacă de lângă copii sau alți membri din familie. Ieși din cameră! Mergi în jurul camerei. Numără până la 10 și așteaptă să-ți treacă furia. Cuvintele și actele făcute la furie sunt foarte greu de uitat. Pentru că sunt așa de directe, fiecare, mai ales copiii, le observă.

Comentați verbal comportamentul ce vă supără fără să numiți persoana care a făcut-o. În loc de: „Ești fără minte”, spune „Întârzierea ta m-a făcut să aștept în frig!”

Învăță deprinderi eficiente de comunicare. Deprinderile eficiente de comunicare implică ascultarea activă, empatia și aprobarea. Este deosebit de eficient să eviți și să controlezi stresul. Discută cu calm cele petrecute, respectă sentimentele fiecărui membru al familiei, fii atent să nu rănești pe nimeni și ai răbdare să ascuți ceea ce are de spus fiecare.

Păstrează o atitudine pozitivă. Cercetările au arătat că optimismul menține un nivel ridicat al funcționării minții și a sănătății. Când copiii mici sunt sursa stresului, părinții au, în general, o privire pozitivă. Privește copilul mic ca pe o sursă de bucurie și energie pozitivă. Sunt mici! Au toată viața în față. Sunt drăgălași. Folosește umorul.

Împarte sarcinile grele în etape. Pentru persoanele în stres, o treabă simplă pare de nerealizat. Depășirea acestui moment este posibilă dacă faci fiecare activitate la timpul potrivit. Începe cu ceva care știi că poți face. O dată îndeplinită această activitate treci la următoarea. Sentimentul pozitiv al îndepliniri este satisfăcător și îți dă energie să continui.

Exprimă-ți sentimentele. Numai discutând despre stres și este un sprijin. Realizați o rețea de sprijin. Observați că cine este mai răbdător, oferă sugestii constructive, dă soluții pozitive și este un bun ascultător. Lasă să-ți fie persoane de sprijin. Mulți oameni se simt onorați să o facă. Nu încerca să te descurci singur cu stresul. Învăță să adaptezi sentimentele și așteaptă-te să faci și greșeli, apoi învață din ele.

Comportamentele dăunătoare ale adulților

Cercetările au demonstrat că pedepsele fizice au dezavantaje foarte mari:

- Copiii care au fost bătuți sunt mult mai agresivi decât cei cărora nu li s-au aplicat pedepse corporale
- Bătaia îl poate face pe copil să se conformeze pentru moment, dar efectele ei de lungă durată pot duce la delincvență în adolescență și chiar crimă la maturitate
- Bătaia determină scăderea încrederii în sine și diminuarea sentimentului propriei valori
- Băieții suferă mai multe bătăi decât fetițele
- Bătaia este folosită de cele mai multe ori în locul unor discuții cu copilul despre comportamentul nedorit și despre ceea ce ar trebui să facă el pentru ca acesta să nu se mai repete
- Bătăile apar atunci când adulții sunt înfuriați de copii
- Bărbații sunt de acord cu bătaia în mai mare măsură decât femeile
- Adulții care își bat copiii au fost, probabil, bătuți de părinții lor pentru că nu erau cuminiți

Copiii imită emoțiile prin care trec. Cei care au trecut prin emoții negative au accese de furie mult mai dese. Ei învață din ce au trăit să se simtă tot timpul rușinați și devalorizați. Devin retrași, singuratici și nu mai învață. Furia îi sperie pe copii. Și face pe adulți să domine și îi umilește pe copii. Deci, aceste emoții negative sunt foarte dăunătoare. Și nu pot fi înlăturate decât cu mare greutate. Comportamentele negative ale părinților zdruncină încrederea copiilor în ei.

NU LOVIȚI NICIODATĂ UN COPIL!

